

DOMSTOLENE I NORGE

Årsmelding 2012

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innledning ved direktør og styreleder	4	Moderat spesialisering	35
Domstoladministrasjonens styre	5	Erstatningskrav for påståtte feil i domstolene	36
		Utviklingsarbeid 2013	36
Dette er domstolene	6	Åpenhet	39
Domstolenes rolle i samfunnet	6	Nettsteder	40
De alminnelige domstolenes oppgaver	6	Sosiale medier	41
Jordskiftedomstolenes oppgaver	6	Informasjonsapp for unge vitner	41
Finnmarkskommisjonen og Utmarkdomstolen for Finnmark	7	Pressetjeneste på nett	41
		Mediekontakt	42
Domstoladministrasjonen	7	Dommerens mediegruppe	42
		Internasjonalt arbeid	42
Kart over domstolene i Norge	8	Nordisk samarbeid	43
		Innsyn i dommerforsikringer	43
Domstolenes virksomhet	11	Sidegjøremålsregisteret for dommere	43
Saksavvikling og måloppnåelse i de alminnelige domstolene	11	Rett på sak	44
Domstolene i første instans	11	Jordskiftenytt	44
Domstolene i andre instans	12	Utviklingsarbeid 2013	44
Saksavvikling i jordskiftedomstolene	14	Service	45
		Service & samhandling	46
Domstolenes ressursbruk 2012	16	Serviceseminar for saksbehandlere og domstolleder	46
Økonomiske nøkkeltall	16	Brukersenteret og fagstøtte	47
Ressurser og bemanning	17	Trådløst nett	47
Organisasjonsutvikling og ledelse	17	IP-telefoni	47
Framtidig domstolstruktur i Oslo-regionen	17	Henvendelser fra rettssøkende publikum	48
Kriterier for struktur	18	Effektivitet	49
Framtidig organisering og struktur i jordskiftedomstolene	18	Videokonferanser	50
22. juli-saken	19	Rapport store straffesaker	50
Teknologianvendelse i domstolene	19	Dommerhåndboka	51
Satsing på kompetanse- og kvalitetsarbeid	20	Nytt regnskapsprinsipp	51
EØS-samarbeid	20	Brukerundersøkelse nytt intranett	51
Domstolenes lokaler	21	Ny jordskiftelov	52
Arbeidsmiljø	22	Ny løsning for innmelding av meddommere	52
Likestilling og mangfold	22	Teknisk plattform	52
Tiltroen til domstolene	23	Domstolenes saksbehandlingssystemer	53
		Ny plattform for saksbehandling	53
Tilbakeblikk på 2012	24	Utviklingsarbeid 2013	54
		Respekt	55
Kvalitet	27	Vitnestøtte	56
Kvalitets- og kompetansearbeidet	28	Ivaretagelse av vitner	57
Brukermedvirkning	28	Sikkerhet i domstolene	57
Satsingsområder i 2012	31	Lokaler	58
Erfaringsbanken	32	Integritet	59
Gjennomførte kompetansetiltak	33	Tilsynsutvalget for dommere	60
Tolkebruk – flerkulturelle utfordringer	34	Innstillingsrådet for dommere	61
Samarbeid med andre aktører	34	Sidegjøremålsregisteret for dommere	62
Oppheving av utdanningsmonopolet ved UMB	34	Informasjonssikkerhet	62
Dommermøtet 2012	34		
Fagråd IKT	34		
Evalueringsutvalget	35		
Regelutvalget	35		
Samisk dimensjon i rettsvesenet	35		

Innledning

Året 2012 var på mange måter et krevende år for domstolene og Domstoladministrasjonen.

På vinteren oppgraderte vi IKT-systemene. Dette var et markert løft på grunn av et stort etterslep. Det måtte foretas oppdatering av dataplattformene. Vi måtte også gå over fra Office 2000 til 2010-versjonen i ett sprang. Dette gikk ikke helt bra, og vi hadde en tid store problemer som virket inn på arbeidsdagen for mange i domstolene. Nå går det mye bedre, og vi har fått et tidsmessig dataverktøy som fungerer bra. Det er en lærdom å ta med seg at det må brukes de nødvendige midler på datasystemene, og at oppdatering og fornying må skje kontinuerlig. Kravene til datasystemer fra brukerne og fra samfunnet rundt oss, øker samtidig kontinuerlig. Dette er en utvikling som domstolene må være med på.

22. juli-saken var en stor utfordring, i første rekke for Oslo tingrett men også for DA. Samarbeidet mellom tingretten og DA fungerte godt, og saken ble avviklet på beste vis. Gjennomføringen av saken viste hva det går an å få til, når det ikke står på ressursene. En særlig utfordring for DA var å få overføringene til de andre domstolene til å fungere. Noe slikt hadde vi aldri gjort før. Men dette fungerte utmerket, og lederne og de ansatte i overføringsdomstolene skal ha all ære for å ha bidratt godt og positivt. Også Justisdepartementet skal ha ros for å ha fått på plass nødvendige lovendringer i høyt tempo.

Ressurssituasjonen i domstolene er stadig for dårlig. Vi fikk på budsjettet for 2013 trukket inn en del av de ekstra midlene vi hadde fått tildelt i 2010, men kuttet ble likevel ikke så alvorlig som departementet hadde bebudet. Likevel ble vi ved dette tvunget til å innføre noen begrensninger når det gjelder nyansettelser i domstolene og DA. Særlig for de største domstolene er dette problematisk, og ikke minst situasjonen i Borgarting lagmannsrett gir grunn til bekymring. Vi er imidlertid, etter å ha møtt ledelsen i Borgarting, trygge på at det der arbeides godt og effektivt med å utnytte ressursene på beste måte. På sikt er det også i dette lagdømmet at befolkningsveksten vil bli størst, med de følger dette vil få for sakstilgangen.

Tanken om å opprette egne domstoler til å behandle saker

etter barneloven har fått litt vind i seilene i 2012. DAs styre har drøftet dette, og har enstemmig kommet til at dette er et feilspor. De som har argumentert for "barnedomstoler", har slik vi ser det liten kunnskap om hvordan slike saker i dag faktisk behandles i domstolene. Vi har en utfordring i å informere om dette. Men naturligvis må vi i domstolene arbeide for at disse sakene behandles på beste måte, og det gjør vi. Diskusjonen illustrerer også betydningen av kompetanseutvikling.

Internt i DA er vi i ferd med å gjennomgå organisasjonen. Vi ser på våre arbeidsformer og på selve organiseringen. Vi prøver å identifisere forbedringspunkter som kan gjøre DA til en enda bedre organisasjon, slik at tjenesteyting, utvikling og styring i de kommende årene kan fungere best mulig. Parallelt med dette arbeides det med en ny strategisk plan. Endringene i samfunnet skjer raskt, både med befolkningsvekst, endring i befolknings sammensetningen og endring i måten samfunnet fungerer på. En organisasjon uten utvikling vil tape sin betydning. Det er derfor helt avgjørende at domstolene med jevne mellomrom ser på de grunnleggende utfordringene og prøver å skissere hvorledes disse skal møtes.

Karl Arne Utgård

Karl Arne Utgård
Styreleiar

Tor Langbach

Tor Langbach
Direktør

Domstoladministrasjonens styre

Styrets sammensetning

Styrets sammensetning i 2012 var som følger:

Styremedlem

Styreleiar Karl Arne Utgård

høgsterettsdommar

Nestleder Helge Aarseth

advokat

Magne Reiten

jordskifteoverrettsleder

Magni Elsheim

lagdommer

Kirsti Ramberg

sorenskriver

Elisabeth Stenwig

advokat

Ove Einar Engen

administrasjonssjef

Berit Brørby

tidl. Odelstingspresident

Carl Ivar Hagen

tidl. Stortingets visepresident

Personlig varamedlem

Are Trøan Nilsen

tingrettsdommer

Aase Karine Sigmond

advokat

Liv Nergaard

jordskifterettsleder

Anne-Kristine Hagli

lagdommer

Monica Nylund

lagdommer

Randi Birgitte Bull

advokat

Ove Skomsøy

rådgiver

Helge Eriksen

ordfører

Oddmund Heggheim

tidl. plan- og næringsjef

Styremøter

2012 har vært et innholdsrikt år for styret. Styret har avholdt åtte ordinære styremøter. Fem av møtene ble avholdt i Domstoladministrasjonen i Trondheim. I tilknytning til styremøtene har styret avholdt møte med Justiskomiteen, Innstillingsrådet for dommere, samt et fellesmøte med styremedlemmer og varamedlemmer.

Styret har i tillegg deltatt på feiringen av 100-års jubileet til Den norske Dommerforening og markeringen av DAs 10-års jubileum. Videre har styret vært på besøk i Fredrikstad tingrett, samt i domstolene på Hamar (Eidsivating jordskifteoverrett, Eidsivating lagmannsrett, Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett, samt Hedemarken tingrett).

3. – 5. juni 2012 dro styret på studietur til Helsinki i Finland. På agendaen var blant annet besøk i Högsta domstolen og Högsta forvaltningsdomstolen, Helsingfors tingsrett, Helsingfors hovrätt. I tillegg fikk styret en orientering om jorrdomstolene i Finland.

Styreprotokollene fra styremøtene i 2012 er tilgjengelige på www.domstol.no/domstoladministrasjonen.

Virkeområder

Styret er øverste myndighet for Domstoladministrasjonen, og skal påse at administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Styret skal behandle saker som er av viktighet for Domstoladministrasjonen, herunder budsjettforslag for domstolene og Domstoladministrasjonen og fordeling av budsjettmidler innenfor rammer som er fastsatt av Stortinget. Styret skal i tillegg gi generelle retningslinjer for Domstoladministrasjonens virksomhet.

Helge Aarseth (nestleder), Carl Ivar Hagen, Tor Langbach (direktør i DA), Kirsti Ramberg, Ove Einar Engen, og Magni Elsheim. Foran: Magne Reiten, Elisabeth Stenwig og Karl Arne Utgård [styreleiar]. Berit Brørby var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Dette er domstolene

Domstolenes rolle i samfunnet

Statsmakten deles opp i en lovgivende (Stortinget), en utøvende (Regjeringen) og en dømmende (domstolene) makt. Hovedoppgaven for domstolene er å løse rettslige tvister. Dette skjer gjennom behandling av sivile tvister som bringes inn for retten, samt behandling av straffesaker. Alle borgere kan benytte seg av domstolen for å løse en sivilrettslig konflikt. Bare domstolene kan idømme straff (Grunnloven § 96). Domstolene har også en rettsutviklende funksjon gjennom sin tolking av lovene. I tillegg utfører domstolene flere forvaltningslignende oppgaver, for eksempel dødsfallsregistrering og andre oppgaver innenfor offentlig bobehandling.

De alminnelige domstolene i Norge er Høyesterett, lagmannsrettene og tingrettene, som alle dømmer i både sivile saker og straffesaker. I tillegg finnes forliksrådene, som er organisert i hver kommune. Forliksrådene er meklingsinstitusjoner med begrenset domsmyndighet. De behandler kun sivile tvister. Forliksrådene administreres ikke av DA, og omfattes ikke av denne årsmeldingen.

Det er seks lagmannsretter som dekker hvert sitt geografiske område, kalt lagdømme. Tingrettene virkeområde kalles domssogn. I Oslo domssogn er det to domstoler som dekker samme geografiske område, dette er Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. Pr. 31. desember 2012 var det til sammen 66 domstoler i første instans (tingretter og Oslo byfogdembete).

Jordskiftedomstolen er en særdomstol - en spesialdomstol. Jordskiftedomstolens kompetanse må være særskilt nevnt i lov. Det vil si at jordskiftedomstolene skal ha en særlig kompetanse innen et særlig avgrenset virkeområde. Jordskiftedomstolen omfatter 34 jordskifteretter og fem jordskifteoverretter som dekker fem geografiske områder, kalt jordskiftedømmer.

Uavhengighet

Domstolene og dommerne er uavhengige i sin dømmende virksomhet. Stortinget gir lover, mens domstolene behandler konkrete saker etter disse lovene. Domstolene kan overprøve en lov dersom den er i strid med Grunnloven. Ingen kan gi domstolene instruks om hvordan de skal

behandle en sak. En høyere instans kan som hovedregel heller ikke gi instruks til en lavere instans om behandlingen av en konkret sak.

Åpenhet

Det skjer en betydelig maktutøvelse i domstolene, og i et demokratisk samfunn er det viktig at dette kombineres med stor grad av åpenhet og offentlighet. Det skjer ved at alle har:

- rett til å vite når rettsmøter skal holdes
- rett til å overvære rettsmøter
- rett til å gjengi offentlig det som kommer fram i rettsmøter
- rett til utskrift av rettsavgjørelser
- rett til å gjengi rettsavgjørelser

Retten kan på nærmere bestemte vilkår gjøre begrensninger i offentligheten.

De alminnelige domstolenes oppgaver

Domstolene har rett og plikt til å avgjøre konkrete retts tvister som blir brakt inn for retten. Domstolene tar ikke opp saker på eget initiativ. En sak som skal behandles, må bringes inn for domstolen av den som vil ha saken prøvd.

Domstolene har også andre typer oppgaver som offentlig skifte (dødsbo, felleseie og konkurs), tvangsfullbyrdelse, notarialforretninger, og vielser.

Les mer om de alminnelige domstolenes arbeidsoppgaver på www.domstol.no

Jordskiftedomstolenes oppgaver

Jordskiftedomstolene er særdomstoler som arbeider med saker hjemlet i jordskifteloven. Oppgavene har gradvis endret seg. Fra å omfatte oppløsning av realsameier og teigblanding for landbrukseiendommer, løser jordskiftedomstolene nå problemer for alle som disponerer eiendom i Norge. Jordskifteloven er under revisjon. Arbeidet blir gjort av en arbeidsgruppe i Landbruks- og matdepartementet, støttet av en bredt sammensatt referansegruppe.

Mer om de jordskiftedomstolenes arbeidsoppgaver på www.jordskifte.no

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

Domstoladministrasjonen (DA) har det overordnede administrative ansvaret for Finnmarkskommisjonen. DA kan ikke instruere kommisjonen om utførelsen av selve utredningsarbeidet. Når Utmarksdomstolen for Finnmark blir etablert, vil også den falle inn under dette administrative ansvaret.

Virksomheten for disse institusjonene er regulert i Finnmarksloven av 17. juni 2005 nr. 85, se lovens kap. 5, med tilhørende forskrift. Finnmarkskommisjonen skal på grunnlag av gjeldende rett utrede bruks- og eierrettigheter til den grunnen Finnmarkseiendommen overtok ved finnmarkslovens ikrafttredelse i 2006. Utmarksdomstolen for Finnmark skal behandle de tvister om rettigheter som oppstår etter at Finnmarkskommisjonen har utredet et felt.

Kommisjonen har fem medlemmer, hvorav ett er oppnevnt som leder. Kommisjonens medlemmer er oppnevnt i statsråd. Det er krav om at minst to av medlemmene i kommisjonen skal være bosatt eller på annen måte ha sterk tilknytning til Finnmark fylke.

Det er etablert et eget sekretariat for kommisjonen og som har vært i drift siden 2009. DA bistår kommisjonen med administrativ og kompetansebyggende støtte, herunder i spørsmål om arkiv, IKT, økonomi og administrasjon.

Kommisjonen er lokalisert i Tana, i samme lokaler som Indre Finnmark tingrett.

I 2012 har Finnmarkskommisjonen arbeidet med kartleggingen av eksisterende bruks- og eierrettigheter i fem utredningsfelt og avga sin første rapport om Felt 1 Stjernøya / Seiland i mars 2012.

Kommisjonens medlemmer:

- Jon Gauslaa (leder)
- Hilde Agathe Heggelund
- Kjell Næss
- Anne Marit Pedersen
- Ole Henrik Magga

Det er per 31.12. 2012 ikke oppnevnt medlemmer av Utmarksdomstolen for Finnmark. Les mer om Finnmarkskommisjonen på www.finnmarkskommisjonen.no

Domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen (DA) har ansvaret for den sentrale administrasjonen av de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene.

DA skal sørge for at samfunnets overordnede krav og forventninger til domstolene ivaretas, synliggjøre domstolenes uavhengighet og videreutvikle domstolene i rollen som samfunnets viktigste konfliktløser.

DAs samfunnsoppdrag gir følgende fire roller overfor domstolene: styring, utvikling, rettspolitikk og som tjenesteleverandør. DA er uavhengig og kan ikke instrueres av noe departement, men justisministeren er parlamentarisk ansvarlig overfor Stortinget. Gjennom budsjettbehandlingen fastsetter Stortinget årlig sentrale retningslinjer for Domstoladministrasjonens arbeidsoppgaver og ansvarsområder.

Les mer om Domstoladministrasjonen på www.domstol.no/domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen har følgende sekretariatsfunksjoner

Innstillingsrådet for dommere

Rådet gir innstilling om dommerutnevnelser til Regjeringen. Dommerne utnevnes av Kongen i statsråd. Innstillingsrådet behandler også konstitusjoner av dommere. [Les om innstillingsrådets arbeid i 2012 på side 61.](#)

www.domstol.no/innstillingsradet

Tilsynsutvalget for dommere

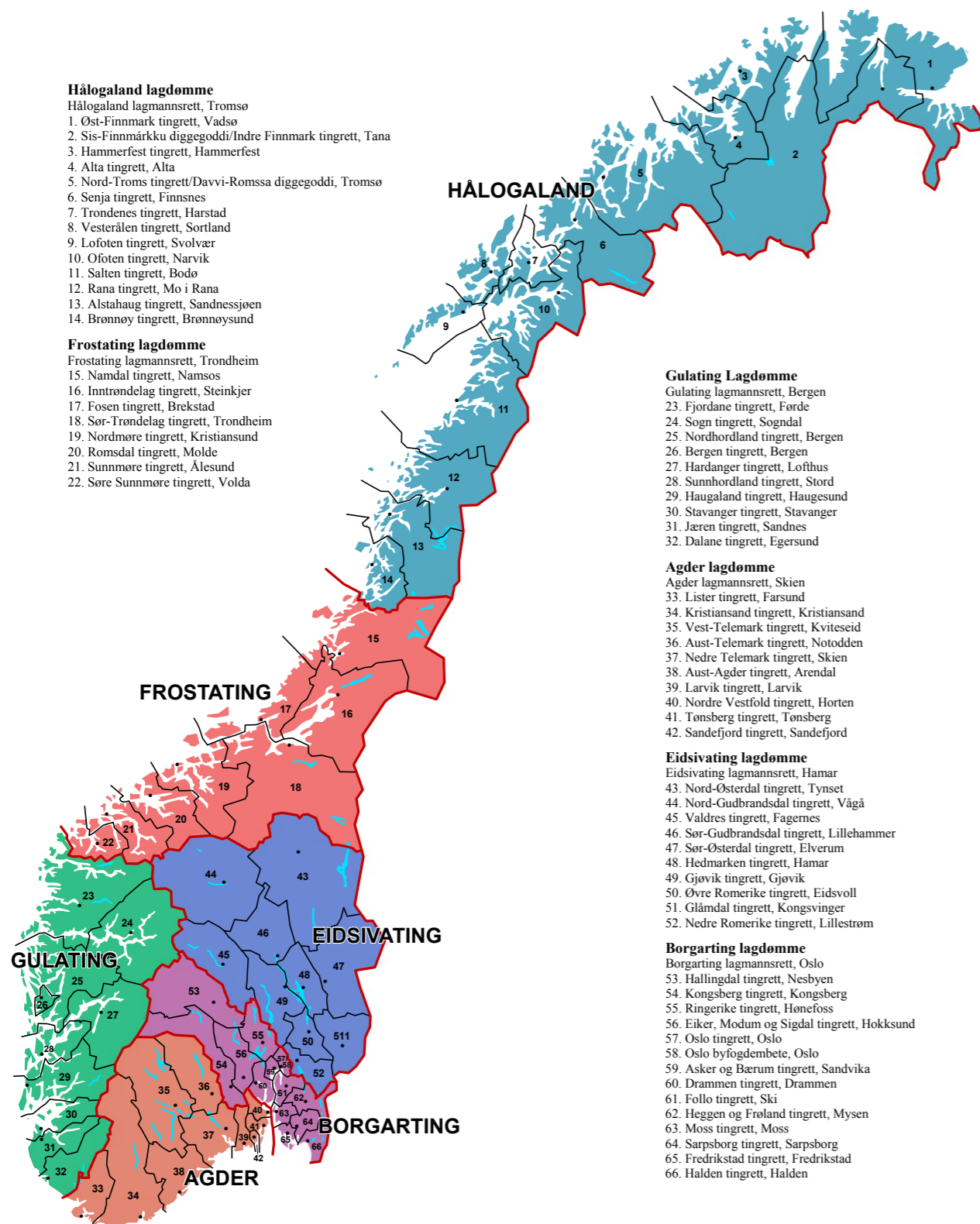
Utvalget behandler klager på dommere og kan også ta opp saker på eget initiativ. [Les om tilsynsutvalgets arbeid i 2012 på side 60.](#)

www.domstol.no/tilsynsutvalget

DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE

31.12.2012 var det 66 domstoler i førsteinstans, 6 lagmannsretter, samt Norges Høyesterett.

Hålogaland lagdømme

- Hålogaland lagmannsrett, Tromsø
 1. Øst-Finnmark tingrett, Vadsø
 2. Sst-Finnmarkku diggegoddi/Indre Finnmark tingrett, Tana
 3. Hammerfest tingrett, Hammerfest
 4. Alta tingrett, Alta
 5. Nord-Troms tingrett/Davvi-Romssa diggegoddi, Tromsø
 6. Senja tingrett, Finnsnes
 7. Trondenes tingrett, Harstad
 8. Vesterålen tingrett, Sortland
 9. Lofoten tingrett, Svolvær
 10. Ofoten tingrett, Narvik
 11. Salten tingrett, Bodø
 12. Rana tingrett, Mo i Rana
 13. Alstahaug tingrett, Sandnessjøen
 14. Brønnøy tingrett, Brønnøysund

Frostating lagdømme

- Frostating lagmannsrett, Trondheim
 15. Namdal tingrett, Namsos
 16. Inntrøndelag tingrett, Steinkjer
 17. Fosen tingrett, Brekstad
 18. Sør-Trøndelag tingrett, Trondheim
 19. Nordmøre tingrett, Kristiansund
 20. Romsdal tingrett, Molde
 21. Sunnmøre tingrett, Ålesund
 22. Søre Sunnmøre tingrett, Volda

Gulating Lagdømme

- Gulating lagmannsrett, Bergen
 23. Fjordane tingrett, Førde
 24. Sogn tingrett, Sogndal
 25. Nordhordland tingrett, Bergen
 26. Bergen tingrett, Bergen
 27. Hardanger tingrett, Lofthus
 28. Sunnhordland tingrett, Stord
 29. Haugaland tingrett, Haugesund
 30. Stavanger tingrett, Stavanger
 31. Jæren tingrett, Sandnes
 32. Dalane tingrett, Egersund

Agder lagdømme

- Agder lagmannsrett, Skien
 33. Lister tingrett, Farsund
 34. Kristiansand tingrett, Kristiansand
 35. Vest-Telemark tingrett, Kviteseid
 36. Aust-Telemark tingrett, Notodden
 37. Nedre Telemark tingrett, Skien
 38. Aust-Agder tingrett, Arendal
 39. Larvik tingrett, Larvik
 40. Nordre Vestfold tingrett, Horten
 41. Tønsberg tingrett, Tønsberg
 42. Sandefjord tingrett, Sandefjord

Eidsivating lagdømme

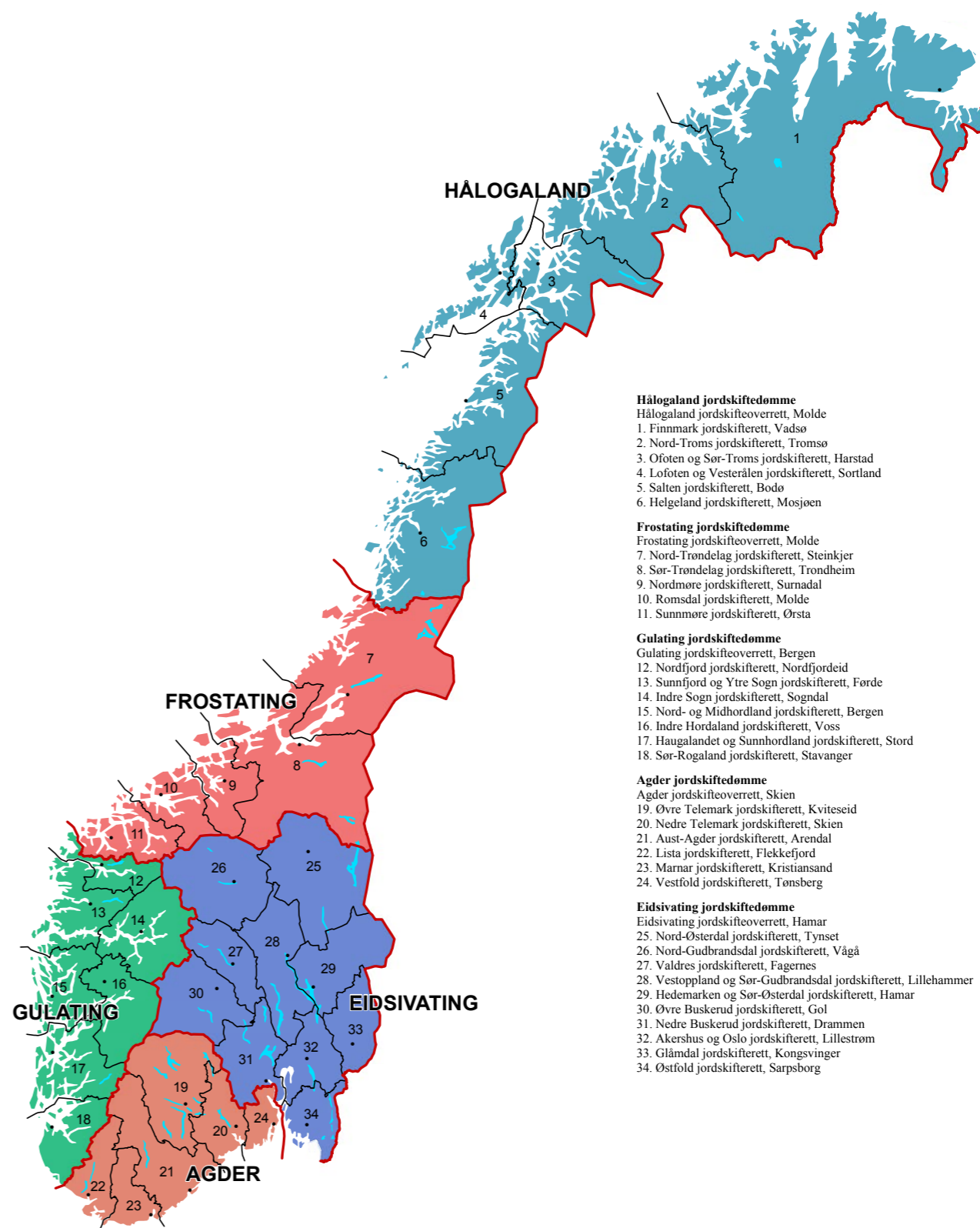
- Eidsivating lagmannsrett, Hamar
 43. Nord-Østerdal tingrett, Tynset
 44. Nord-Gudbrandsdal tingrett, Vågå
 45. Valdres tingrett, Fagernes
 46. Sør-Gudbrandsdal tingrett, Lillehammer
 47. Sør-Østerdal tingrett, Elverum
 48. Hedmarken tingrett, Hamar
 49. Gjøvik tingrett, Gjøvik
 50. Øvre Romerike tingrett, Eidsvoll
 51. Glåmdal tingrett, Kongsvinger
 52. Nedre Romerike tingrett, Lillestrøm

Borgarting lagdømme

- Borgarting lagmannsrett, Oslo
 53. Hallingdal tingrett, Nesbyen
 54. Kongsberg tingrett, Kongsberg
 55. Ringerike tingrett, Hønefoss
 56. Eiker, Modum og Sigdal tingrett, Hokksund
 57. Oslo tingrett, Oslo
 58. Oslo byfogdemete, Oslo
 59. Asker og Bærum tingrett, Sandvika
 60. Drammen tingrett, Drammen
 61. Follo tingrett, Ski
 62. Heggen og Frøland tingrett, Mysen
 63. Moss tingrett, Moss
 64. Sarpsborg tingrett, Sarpsborg
 65. Fredrikstad tingrett, Fredrikstad
 66. Halden tingrett, Halden

JORDSKIFTEDOMSTOLENE

31.12.2012 var det 34 jordskifteretter og 5 jordskifteoverretter.

Hålogaland jordskiftedømme

- Hålogaland jordskifteoverrett, Molde
 1. Finnmark jordskifterett, Vadsø
 2. Nord-Troms jordskifterett, Tromsø
 3. Ofoten og Sør-Troms jordskifterett, Harstad
 4. Lofoten og Vesterålen jordskifterett, Sortland
 5. Salten jordskifterett, Bodø
 6. Helgeland jordskifterett, Mosjøen

Frostating jordskiftedømme

- Frostating jordskifteoverrett, Molde
 7. Nord-Trøndelag jordskifterett, Steinkjer
 8. Sør-Trøndelag jordskifterett, Trondheim
 9. Nordmøre jordskifterett, Sunndal
 10. Romsdal jordskifterett, Molde
 11. Sunnmøre jordskifterett, Ørsta

Gulating jordskiftedømme

- Gulating jordskifteoverrett, Bergen
 12. Nordfjord jordskifterett, Nordfjordeid
 13. Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett, Førde
 14. Indre Sogn jordskifterett, Sogndal
 15. Nord- og Midhordland jordskifterett, Bergen
 16. Indre Hordaland jordskifterett, Voss
 17. Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett, Stord
 18. Sør-Rogaland jordskifterett, Stavanger

Agder jordskiftedømme

- Agder jordskifteoverrett, Skien
 19. Øvre Telemark jordskifterett, Kviteseid
 20. Nedre Telemark jordskifterett, Skien
 21. Aust-Agder jordskifterett, Arendal
 22. Lista jordskifterett, Flekkefjord
 23. Marnar jordskifterett, Kristiansand
 24. Vestfold jordskifterett, Tønsberg

Eidsivating jordskiftedømme

- Eidsivating jordskifteoverrett, Hamar
 25. Nord-Østerdal jordskifterett, Tynset
 26. Nord-Gudbrandsdal jordskifterett, Vågå
 27. Valdres jordskifterett, Fagernes
 28. Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett, Lillehammer
 29. Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett, Hamar
 30. Øvre Buskerud jordskifterett, Gol
 31. Nedre Buskerud jordskifterett, Drammen
 32. Akershus og Oslo jordskifterett, Lillestrøm
 33. Glåmdal jordskifterett, Kongsvinger
 34. Østfold jordskifterett, Sarpsborg

Målestokk 1 : 6mill
 Kartdata - Statens kartverk
 Kartet er produsert av
 DA (ptm) mars 2013

Målestokk 1 : 6mill
 Kartdata - Statens kartverk
 Kartet er produsert av
 DA (ptm) mars 2013

Domstolenes virksomhet

SAKSAVVIKLING OG MÅLOPPNÅELSE I DE ALMINNELIG DOMSTOLENE

Det er utarbeidet oversikter over antall innkomne saker, behandlede saker, saker i beholdning og gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Detaljert saksavviklingsstatistikk med informasjon om hver enkelt domstol finnes i årsstatistikken på aarsmelding.domstol.no.

Domstolene i første instans Saksavvikling

ANTALL SAKER I 2012 (prosent angir endring fra 2011):

Sakstype	Innkomet	Behandlet	Beholdning
Tvistesaker	15 645 (-2 %)	15 576 (-2 %)	7 401 (0 %)
<i>Straffesaker:</i>			
Meddomsrettsaker	15 037 (-4 %)	15 095 (-4 %)	3 491 (-3 %)
Enedommersaker	47 699 (+3 %)	47 529 (+2 %)	1 823 (+3 %)

Innkomne saker

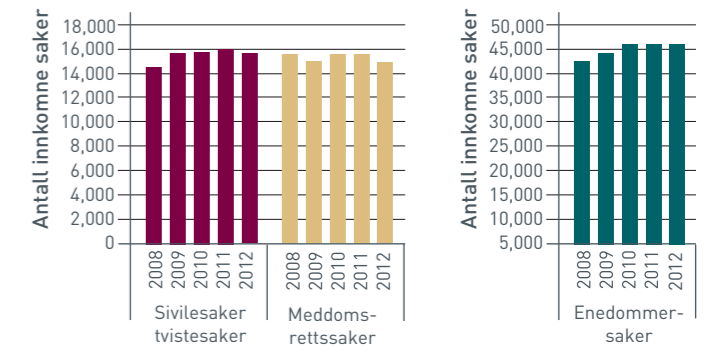
Saksinngangen av tvistesaker økte med 11 prosent fra 2008 til 2009, og har vært stabilt høy siden. De tre største kategoriene blant tvister som kom inn til domstolene i 2012 er:

- alminnelige tvistesaker (43 prosent)
- saker etter barneloven (17 prosent)
- overprøving ved tvangsvedtak (9 prosent)

Når det gjelder andre sivile saker enn tvistesaker, var det i 2012 en økning i antallet vigsler og i antallet begjæringer om tvangssalg. Antall skjønnssaker og gjeldsordningssaker er på samme høye nivå som i 2011. Som i 2011 skyldes det høye antall skjønnssaker i stor grad mange oppnevnelser av skjønnsmenn og takstmenn.

Antallet meddomsrettssaker gikk noe ned fra 2011 til 2012. Andelen meddomsrettssaker med strafferamme over 6 år var i 2012 på 5 prosent, dette er samme andel som tidligere år.

Saksinngangen av enedommersaker økte med 3 prosent fra 2011 til 2012. Dette skyldes i hovedsak en økning i antallet fengslinger fra 2011 til 2012. Fengslinger utgjorde i 2012 rundt en fjerdedel av alle enedommersaker.

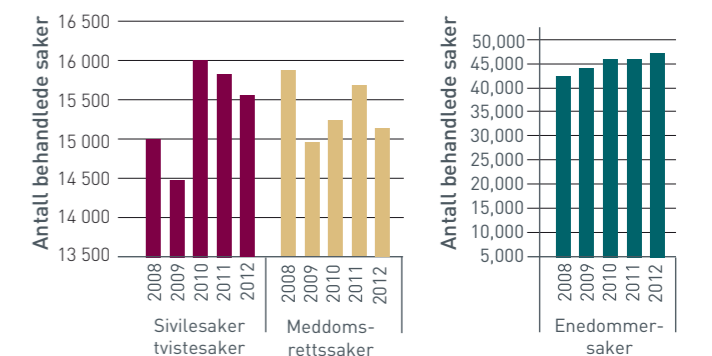
Behandlede saker

Domstolene har behandlet færre tvistesaker og meddomsrettssaker, men noen flere enedommersaker i 2012 enn året før.

Siden 2006 har rettsmekling vært et tilbud ved alle tingretter og lagmannsretter. I 2012 ble det avholdt rettsmeklingsmøter i 1 793 saker (1 841 i 2011) saker, og 1 120 saker (1 161 i 2011) er registrert som forlikt etter rettsmekling.

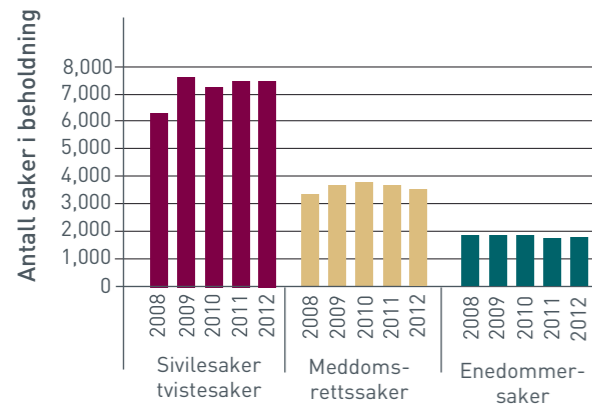
I 2012 ble 10 prosent av tvistesakene behandlet etter småkravprosessen. I 2011 var denne andelen 11 prosent. I 2011 behandlet tingrettene 9 gruppesøksmål, mot 13 i 2011.

I 2012 ble 46 prosent av alle dommer i straffesaker avsagt som tilståelsespådommelser.

Beholdning

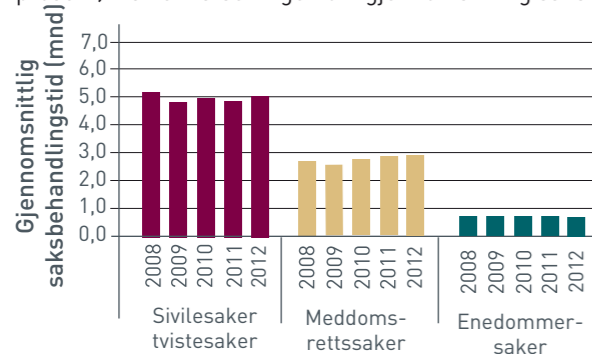
Beholdningen av tvistesaker og enedommersaker er på samme nivå ved utgangen av 2012 som året før. Det er behandlet flere meddomsrettssaker enn det har kommet nye saker inn, slik at beholdningen av disse sakene er redusert med 3 prosent.

Måloppnåelse – saksbehandlingstid
Noen nøkkeltall

SAKSBEHANDLINGSTID I MND (endring fra 2011)		
Sakstype	Målsetting	Resultat
Tvistesaker	6,0	5,1 (+0,2 mnd)
<i>Straffesaker:</i>		
Meddomsrettssaker	3,0	2,8 (uendret)
Enedommersaker	1,0	0,4 (-0,1 mnd)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for sivile tvistesaker gikk ned i starten av siste fem-års-periode, men ser nå ut til å stabilisere seg på rundt 5 måneder. I 2012 nådde 53 av 66 domstoler (80 prosent) målsettingen for tvistesaker. Dette er en lavere andel enn i 2011, da nådde hele 86 prosent av domstolene målsettingen for denne sakstypen.

For meddomsrettssaker er gjennomsnittlig saksbehandlingstid både i 2011 og 2012 på 2,8 måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle tingrettene samlet er fortsatt innenfor målsettingen. 50 av 65 tingretter (77 prosent) klarte målsettingen om gjennomsnittlig saksbe-

handlingstid for meddomsrettssakene. Det er høyere enn i 2011, da klarte 47 av 65 (72 prosent) av tingrettene målsettingen.

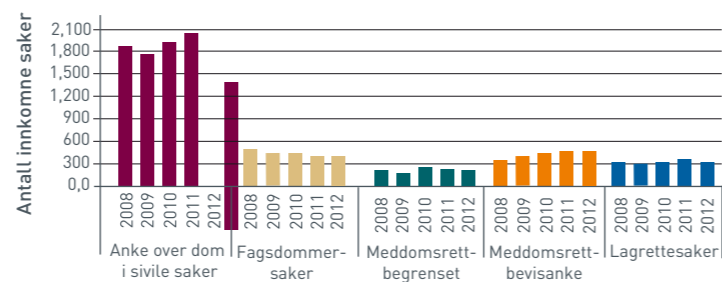
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for enedommersaker har vært stabil, og godt innenfor målsettingen de siste årene. I 2012 var det to tingretter som ikke nådde målsettingen for enedommersakene, i 2011 klarte samtlige 67 tingretter målsettingen.

Domstolene i andre instans
Saksavvikling
Innkommne saker

ANTALL SAKER			
Sakstype	Innkommnet	Behandlet	Beholdning
Anke over dom i sivile saker	1 977 (-4 %)	1 951 (+3 %)	1 255 (+2 %)
<i>Straffesaker:</i>			
<i>Begrensede anker:</i>			
Fagdommersaker	402 (0 %)	439 (+10 %)	147 (-14 %)
Meddomsrett - begrenset anke	192 (-2 %)	191 (-5 %)	64 (+5 %)
<i>Bevisanker:</i>			
Meddomsrett - bevisanke	402 (-2 %)	431 (+3 %)	223 (+3 %)
Lagrettesaker	305 (-13 %)	317 (-6 %)	134 (-18 %)

Tingrettene opplevde en kraftig vekst i antallet tvistesaker fra 2008 til 2009. Denne veksten har også nådd lagmannsrettene. Fra 2009 til 2011 økte antallet anker over dom med 16 prosent. Fra 2011 til 2012 fikk man en liten nedgang på 4 prosent i saksinngangen. Lagmannsrettene mottok omtrent like mange straffeanker til prøving i 2012 som i 2011. Det ble prøvd 3441 anker i 2012 mot 3465 i 2011. Totalt sett er antallet henviste straffeanker noe lavere i 2012 enn i 2011. Nedgangen skyldes at det i 2012 ble henvist færre enn året før.

Andelen straffesaker som henvises til behandling¹ var for alle lagmannsrettene samlet 38 prosent i 2012, mot 40 prosent i 2011. Andelen henviste saker varierer noe mellom lagmannsrettene, for 2012 varierte den mellom 34,5 prosent i Eidsivating og 40,9 prosent i Frostating.

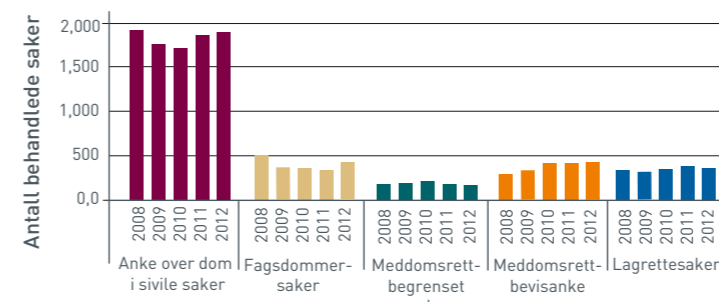
¹ Inkludert saker med strafferamme seks år eller mer.

Behandlede saker

Antallet behandlede anker over dom i sivile saker har økt med 3 prosent fra 2011 til 2012.

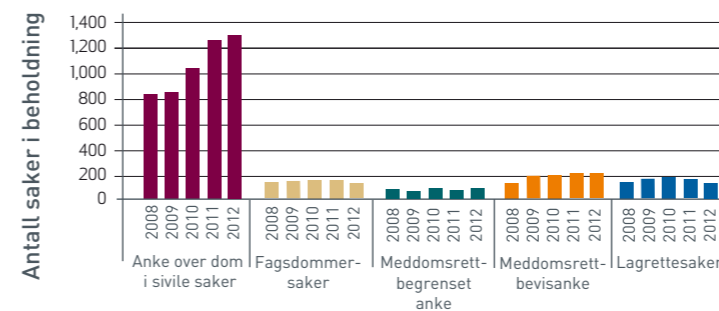
For straffesakene er det behandlet noen flere fagdommersaker og bevisanker i meddomsrett i 2012 enn i 2011. Antallet behandlede begrensede anker i meddomsrett og lagrettesaker har gått noe ned.

I 2012 var det 23 tilsidesettelser av juryens kjennelse i lagrettesaker. I 2011 var det 19 tilsidesettelser.

Beholdning

Lagmannsrettene behandler stadig flere anker over dom i sivile saker, men klarer ikke å holde tritt med veksten i saksinngangen. Beholdningen har derfor økt de siste årene. Fra 2011 til 2012 var økningen imidlertid nokså liten.

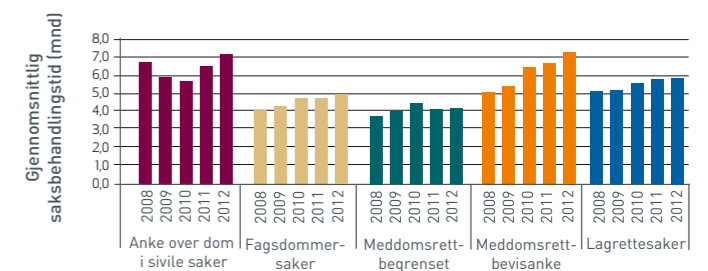
Beholdningen av begrensede anker og bevisanker i meddomsrett har økt, mens beholdningen av fagdommersaker og lagrettesaker har gått ned.

Måloppnåelse – saksbehandlingstid

SAKSBEHANDLINGSTID I MND		
Sakstype	Målsetting	Resultat
Anke over dom i sivile saker	6,0	7,1 (+0,6 mnd)
<i>Straffesaker</i>		
<i>Begrensede anker:</i>		
Fagdommersaker	3,0	5,0 (+0,2 mnd)
Meddomsrett - begrenset anke	3,0	4,1 (uendret)
<i>Bevisanker:</i>		
Meddomsrett - bevisanke	3,0	7,2 (+0,6 mnd)
Lagrettesaker	3,0	5,9 (+0,1 mnd)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for anker over dom i sivile saker har økt fra 6,5 måneder i 2011 til 7,1 måneder i 2012. Målsettingen er gjennomsnittlig saksbehandlingstid innen 6 måneder. De to største lagmannsrettene, Borgarting og Gulating hadde saksbehandlingstid over målsettingen, mens de øvrige lagmannsrettene var innenfor.

For straffesakene er saksbehandlingstiden for begrensede anker i meddomsrett uforandret, mens den for fagdommersakene og lagrettesakene er omtrent som i 2011. Saksbehandlingstiden for bevisankene i meddomsrett har økt. Lagmannsrettene samlet er ikke innenfor målsettingen i straffesakene, og ingen av lagmannsrettene har gjennomsnittlig saksbehandlingstid innenfor målsettingen.

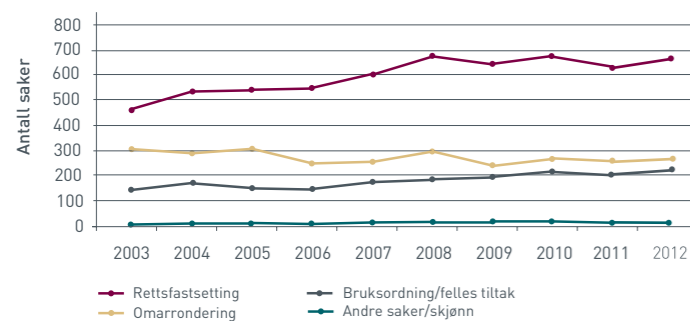
SAKSAVVIKLING I JORDSKIFTEDOMSTOLENE

Avsluttede saker

Jordskifterettene avsluttet 1176 saker i 2012 (1114 i 2011). Resultatindikatorene viser at det ble avgjort 1272 (959) tvister, mens antallet rettsfastsettende vedtak var 4623 (3697). Areal i skiftefelt var 894 642 daa (587 978). Det er registrert bruksordning for 1542 km² (809). Antall parter i avsluttede saker var 10 246 (10 373).

Det er fastlagt, avmerket og innmålt 2548 km grenser (2092) mens antallet innmålte grensepunkter var 19059 (19 661). Jordskifterettene har behandlet 287 km veg (427), mens gebyrintektene var 17,7 mill. kr. mot 16,0 mill. kr. i 2011.

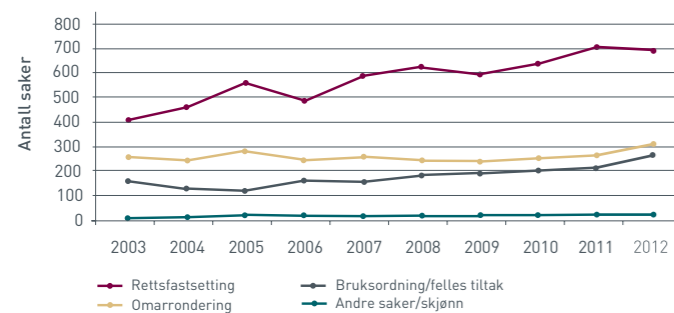
Nye saker

Sakstilgangen økte betydelig også i 2012. Det kom inn 1262 nye saker mot 1179 i 2011.

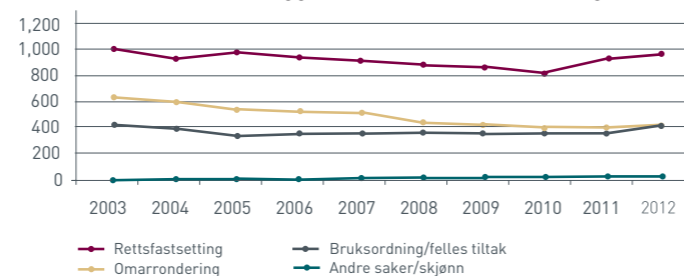
De nye sakene fordelte seg med ca. 24 prosent (22 prosent i 2011) omarrondering, 20 prosent (17 prosent) bruksordning, 55 prosent (60 prosent) rettsfastsetting og 1 prosent (1 prosent) skjønn.

Tilgangen på saker som gjelder omarrondering og bruksordning øker sterkt, mens tilgangen på rettsfastsettingsaker er noe redusert i 2012. Prosentvis har det vært størst økning i antallet bruksordningsaker. Antallet nye slike saker er mer enn doblet de siste 5-6 årene. Bruksordning for private veier utgjør en stor andel av disse sakene.

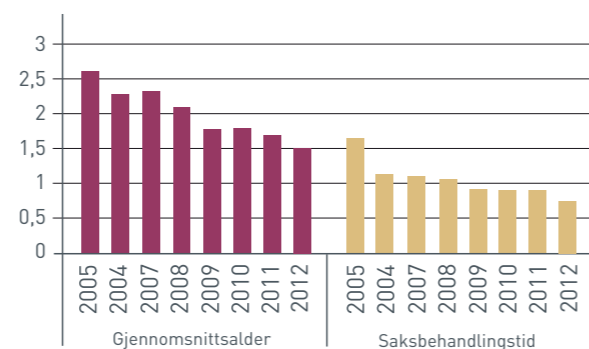
Beholdning

Jordskifterettene har redusert restansene mye over en lang sammenhengende periode. Mens de i 1983 hadde 3919 foreliggende saker, var antallet i 1999 redusert til 2558, og i 2010 til 1567. I 2011 snudde denne utviklingen. Restansene økte med 102 saker. Økningen fortsatte i 2012; restansene økte med 122 saker, slik at restansene til sammen har økt med 224, eller 14 prosent de siste to årene. Ved årsskiftet 2012 foreligger 1791 saker til behandling.

Saksbehandlingstid og ventetid

Gjennomsnittsalder og saksbehandlingstid for avsluttede saker er redusert med 0,2 år i 2012. Gjennomsnittsalderen for sluttete saker var 1,5 år, saksbehandlingstiden var 0,7 år og gjennomsnittlig ventetid fra sak ble krevd til den ble

tatt under behandling var 0,8 år.

Jordskifteoverrettene

Jordskifteoverrettene avsluttet 44 saker i 2012 (mot 49 saker i 2011). Det kom inn 50 nye saker (51) mens det ved årsskiftet forelå 35 saker (28). Tilgangen på nye saker kan nå se ut til å stabilisere seg på omlag 50 saker pr. år.

Gjennomsnittsalderen for avsluttede saker var 11 måneder (10). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 2,0 måneder, en betydelig nedgang fra 2011 da denne lå på 5,3 måneder.

FAKTA

Noen sentrale tall fra statistikken for avsluttede saker

	2011	2012
Antall avsluttede saker	1 114	1 176
Antall parter i sakene	10 373	10 246
Antall rettstvister avgjort	959	1 272
Antall rettsfastsettende vedtak	3 697	4 623
Antall innmålte grensepunkt	19 661	19 059
Skiftet areal	587 978 daa	894 642 daa
Merkede grenser	2 092 km	2 548 km
Gjennomsnittsalder	1,7 år	1,5 år
Saksbehandlingstid	0,9 år	0,7 år
Behandlet private veier	427 km	287 km

Domstolenes ressursbruk

ØKONOMISKE NØKKELTALL FOR DOMSTOLENE 2012

KAP. 61 HØYESTERETT

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2012 (inkl. refusjoner)	86 614 431
Regnskap 2012	84 044 787
Mindreutgift	569 644

Når det tas hensyn til refusjoner viser endelig regnskap et mindreforbruk på om lag 0,6 mill. kr. Dette utgjør 0,7 prosent av disponibel bevilgning og kan karakteriseres som mindre vesentlig. Mindreforbruket kan i sin helhet tilskrives utsettelse i utvidelsen av Høyesteretts hus.

KAP. 410 TINGRETTENE OG LAGMANNRETTENE

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2012 (inkl. refusjoner)	1 801 762 285
Regnskap 2012	1 795 382 046
Mindreutgift	6 380 239

Tabellen viser et mindreforbruk på om lag 6,4 mill. kr, tilsvarende 0,4 prosent av disponibel bevilgning. Mindreforbruket, som kan karakteriseres som mindre vesentlig, har blant annet sammenheng med brudd i lønnsforhandlingene for dommerfullmektigforeningen, noe som førte til utbetaling av lønnsoppgjøret først i 2013.

KAP. 3410 RETTSGEBYR

Post 01 Rettsgebyr

Bevilgning 2012	165 739 000
Regnskap 2012	161 776 732
Mindreinntekt	3 962 268

Inntektene på posten er regelstyrt. På posten føres inntekter fra gebyrpliktige oppgaver i domstolene i forbindelse med sivile saker, tinglysing, skjønn, tvangsforretninger, skifte, konkurs m.m. Inntektene ble noe lavere enn de anslag som ble lagt til grunn.

Nevnte kapitler samsvarer med inndelingen i stortingsproposisjonen (Prop. 1S (2011-2012)).

KAP. 411 DOMSTOLADMINISTRASJONEN

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2012 (inkl. refusjoner)	75 712 311
Regnskap 2012	72 877 377
Mindreutgift	2 834 934

Regnskapet for DA viser et mindreforbruk på om lag 2,8 mill. kr, tilsvarende 4,0 prosent av disponibel bevilgning. Mindreforbruket har i stor grad sammenheng med at DA i perioder har hatt ubesatte stillinger.

KAP. 413 JORDSKIFTERETTENE

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2012 (inkl. refusjoner)	217 216 340
Regnskap 2012	216 102 805
Mindreutgift	1 113 535

Tabellen viser et mindreforbruk for jordskifterettene på om lag 1,1 mill. kr. Dette utgjør 0,5 prosent av disponibel bevilgning. Mindreforbruket kan i hovedsak relateres til vakanser i ledige stillinger på grunn av vanskeligheter med å rekruttere dommere og ledere i jordskiftedomstolene.

KAP. 3413 JORDSKIFTERETTENE

Post 01 Saks- og gebyrinntekter

Bevilgning 2012	14 199 000
Regnskap 2012	17 432 681
Merinntekt	3 233 681

Bevilgningen på posten omfatter inntekter ved at partene i saken betaler gebyr. Inntektene ble høyere enn de anslag som ble lagt til grunn.

RESSURSER OG BEMANNING

Budsjettrammen til domstolene i første- og andreinstans ble i statsbudsjettet for 2012 redusert. Dette fikk konsekvenser for bemanningen i domstolene gjennom en reduksjon av antall dommerfullmektiger, og et kutt i driftsbudsjettene til 23 domstoler.

I statsbudsjettet for 2013 ble budsjettrammen til domstolene i første- og andreinstans redusert ytterligere. Selv om flere domstoler har en bemanning som er for lav, og at antall saker som skal behandles er den samme som tidligere, må deler av budsjettkuttet dekkes inn gjennom ytterligere reduksjoner av domstolenes bemanning i 2013. Bemanningsreduksjonene i 2013 gjennomføres ved en tilsetningsstopp i tingrettene, lagmannsrettene og Domstoladministrasjonen for alle stillingskategorier med unntak av lederstillinger.

ORGANISASJONSUTVIKLING OG LEDELSE I DOMSTOLENE

ORGANISASJONSUTVIKLING

Det pågår kontinuerlig utviklingsarbeid for å sikre en effektiv ressursutnyttning og høy kvalitet på det arbeidet som utføres i domstolene. Kjerneområdene for utviklingsarbeidet er organisasjonsutvikling, lederutvikling og lederstøtte, samt utprøving av organisering og arbeidsprosesser. Herunder blant annet ulike samhandlingsformer mellom domstoler og forsøk med moderat spesialisering. Arbeidet med økt spesialisering er nærmere beskrevet på side 35.

LEDERUTVIKLING

Å bidra til god ledelse i domstolene er en prioritert oppgave for DA, og ledelse i domstolene har fått økende fokus de senere årene. Både lovverk og plandokumenter formidler nye krav og forventninger til ledere i domstolene, og til domstollederne spesielt. For å bidra til utvikling og bevisstgjøring i lederrollen har det i de senere årene vært satt inn betydelige ressurser på lederutviklingsprogrammer. I en situasjon med strammere budsjetter har innsatsen innenfor området blitt prioritert.

I 2012 ble det grunnleggende basisprogrammet igangsatt for to grupper nytnevnte domstolledere. I 2011 gjennomførte ca. 70 domstolledere 180 graders evaluering – som innebærer tilbakemelding fra egne medarbeidere på egen ledelse. De de øvrige domstollederne fikk slikt tilbud i 2012.

LEDERSTØTTE

Arbeidet med en mer systematisk lederdialog mellom DA og den enkelte domstolleder ble videreført i 2012. Lederdialogen er en integrert del av styringsdialogen mellom DA og den enkelte domstolleder, og er ment å gi mulighet for dialog om forhold knyttet til lederfunksjonen og leders utøvelse av rollen. Det er også etablert flere lederfora der DA og ledere i de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene diskuterer viktige og prinsipielle problemstillinger. Det gjennomføres også besøk eller samtaler med alle nytnevnte domstolledere i løpet av de første månedene etter tiltredelse.

DA bistår domstollederne med veiledning og rådgivning i prosesser som gjennomføres i egen domstol, og domstollederne kan også gjøre bruk av eksterne veiledere etter behov. For å støtte lederne i utøvelse av lederrollen utviklet DA i 2012 en elektronisk lederveileder. Her finner lederne en lett tilgjengelig oversikt over ansvar og oppgaver innen sentrale områder.

DA støtter også utvikling av ledelse i domstolene generelt, og særlig utvikling av ledergrupper og -team. Dette omfatter faglig så vel som økonomisk støtte. I 2012 var det god interesse fra domstolene men en liten nedgang i antall domstoler som søkte støtte til slik lokal utvikling.

I 2012 ble det igangsatt en mentorordning for nytnevnte domstolledere. Nyttnevnte domstolledere får etter dette tilbud om en mentor som vil bistå dem i det første året de er domstolledere. Mentorene er erfarne domstolledere som ønsker å bidra med sin kompetanse og erfaring overfor nytnevnte kolleger. Høsten 2012 ble det gjennomført to fagdager som en oppstart for mentorordningen, der vel 20 mentorer deltok. Pr. 31.12.2012 var det etablert 22 mentorpar i domstolene som er i gang med sitt arbeid.

FRAMTIDIG DOMSTOLSTRUKTUR I OSLO-REGIONEN

Oslo-regionen forventes å få den sterkeste befolkningsveksten i landet de nærmeste 20 – 30 årene. Statistisk sentralbyrås prognoser viser at befolkningsveksten i regionen samlet vil ligge opp mot 30 prosent fram mot år 2030. Domstoladministrasjonen (DA) har satt i gang en bred og prinsipiell vurdering av framtidig domstolstruktur i første instans i Osloregionen.

For å bistå DA i dette arbeidet ble det i 2. halvår 2011 etablert et prosjekt med representasjon fra alle berørte domstoler, arbeidstakerorganisasjonene og Den norske dommerforening, samt hovedverneombud for de alminnelige domstolene. Hensikten med prosjektet er å foreta en

bred og prinsipiell vurdering av framtidig domstolstruktur i første instans i Oslo-regionen.

Prosjektet har så langt innhentet erfaringer fra Sverige, Danmark og Nederland. Det er gjennomført møter med blant annet Politidirektoratet.

Estimert saksvekst basert på forventet befolkningsvekst i regionen er betydelig fram mot 2030. Dersom det ikke foretas endringer i hvilke saker som behandles for domstolene, eller prosesslovgivningen endres, vil dette gi behov for en bemanning i de berørte domstoler som ligger 30-74 prosent høyere enn i dag, med en gjennomsnittlig økning på 44 prosent for regionen samlet sett.

DA arbeider nå med å innhente organisasjonsfaglige vurderinger av hva som kan anses som hensiktsmessige domstolstørrelser i regionen. Dette vil sammen med andre faktorer kunne ha betydning for hvilke alternative modeller for framtidig sogneinndeling som kan være aktuelle i regionen.

Endringene i befolkning og saksmengde vil uansett endre seg betydelig, slik at regionen vil stå foran betydelige utfordringer både når det gjelder bemanning, lokaler med videre.

Arbeidet skal slutføres i løpet av høsten 2013.

KRITERIER FOR STRUKTUR

I januar 2011 ble strukturendringene i førsteinstansdomstolene som Stortinget vedtok i 2001 gjennomført, og antallet førsteinstansdomstoler var dermed redusert fra 92 til 66. I samråd med Justisdepartementet gjennomførte DA i 2010 en evaluering av strukturendringene og foreslo kriterier for eventuelle framtidige strukturendringer. De foreslåtte kriteriene er domstolenes størrelse (minimum 8-10 dømmende årsverk), lokalisering sett i forhold til andre offentlige institusjoner, befolkningsvekst og senterstruktur, samt reiseavstand for brukerne.

Etter Domstoladministrasjonens oppfatning viser evalueringen at strukturendringene har vært en positiv reform for domstolene og deres brukere. Evalueringen og forslaget til kriterier for nye strukturendringer ble oversendt Stortinget og Justisdepartementet.

Det er fortsatt ikke tatt stilling til oppfølging av evalueringen eller forslaget til kriterier for nye strukturendringer.

FRAMTIDIG ORGANISERING OG STRUKTUR I JORDSKIFTEDOMSTOLENE

Rapporten "Fremtidig organisering og struktur i jordskifte-domstolene" var ute til høring i 2011. Høringsuttalelsene ble innarbeidet i den endelige rapporten som ble lagt fram for styret i DA i mars 2012. Rapporten munner ut i en anbefaling til minimumsbemanning, framtidig stillings sammensetning og hvilke hovedkriterier og tilleggskriterier som skal legges til grunn ved en eventuelt framtidig

strukturendring. Rapporten tilrår også at man i det videre arbeidet med organisering og struktur utreder soknemodellen og soknemodellen med avdelingskontor nærmere. Styret sluttet seg i sin helhet til rapportens tilrådninger. Rapporten er oversendt Landbruks- og matdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Næringskomiteen og Justiskomiteen for videre oppfølging.

22. JULI-SAKEN

Oslo tingrett hadde ansvaret for avviklingen av 22. juli-saken, og utførte arbeidet det på en glimrende måte. Domstoladministrasjonen bisto Oslo tingrett med praktiske forberedelser til, og gjennomføringen av, saken. For utfyllende gjennomgang og vurdering av arbeidet vises det til årsmeldingen for Oslo tingrett og evalueringer gjennomført både av Oslo tingrett og Domstoladministrasjonen.

OVERFØRING

Rettssaken ble overført til 17 domstoler over hele landet. Det var første gang det ble gjennomført en slik overføring. Den foregikk som lukket internetstreaming, og ble vist på lerret for pårørende, fornærmede og bistandsadvokater. Overføringen var vellykket, og ga et godt erfaringsgrunnlag. Ansatte i overføringsdomstolene viste stor vilje til at dette skulle lykkes, og de praktiske forhold ble lagt godt til rette.

KOMMUNIKASJON OG MEDIEHÅNDTERING

Det ble lagt ned et betydelig arbeid i mediehåndteringen, både før saken startet og underveis. Det ble blant annet utarbeidet en egen nettside for 22. juli-saken, opprettet et medieutvalg med representanter for pressen og gjort betydelig tilrettelegging for at mediene skulle få gode arbeidsvilkår.

IKT

Det ble gjennomført betydelige IKT-anskaffelser til Oslo tinghus, samt til overføringsdomstolene. DA bistod Oslo tingrett med fagpersonell på IKT-området, og hadde hovedansvaret for IKT-løsningen. Etterbruken av utstyr og infrastruktur har hevet IKT-standarden ved de involverte domstolene.

FILMING OG OVERFØRING

NRK fikk ansvaret for å filme forhandlingene. Filmingen hadde følgende formål: Overføring til pressesentre og utvalgte domstoler, nyhetspool for norske og utenlandske medier og et fullstendig historisk materiale til Riksarkivet.

OMBYGGING I OSLO TINGHUS

Det ble foretatt en ombygging av andre etasje i Oslo tinghus. Dette førte til en utvidelse av en rettssal slik at den hadde plass til nærmere 200 personer. Ombyggingen

ble gjennomført av Statsbygg. I tilknytningen til ombyggingen ble det gjennomført investeringer også når det gjaldt teknisk utstyr. Ombyggingen ble en permanent endring i tinghuset.

PUBLIKUMSSERVICE I OSLO TINGHUS

Publikumsservicen i tinghuset ble styrket under retts-saken, blant annet gjennom bemanning av informasjon- og servicedesk i tinghuset. Det var også betydelig tilrettelegging for etterlatte, pårørende og fornærmede, samt ved pårørende-senter utenfor tinghuset.

ØKONOMI

Stortinget bevilget totalt 97 mill. kroner til den rettslige gjennomføringen av saken. Den ble gjennomført i henhold til budsjett. Halvparten av disse utgiftene knyttet seg til ombyggingen av Oslo tinghus.

TEKNOLOGIANVENDELSE I DOMSTOLENE

Virksomheten på IKT-området prioriterer tiltak i henhold til Strategisk plan. For best mulig å legge til rette for dette i årene som kommer, er det i 2012 lagt mye ressurser i å fornye den tekniske plattformen. Gjennom dette er det lagt et grunnlag for videre fornying av saksbehandlingssystemer i domstolene og nye digitale tjenester.

DA har gjennom prosjektet "Elektronisk samhandling med aktører i sivile saker", også kalt "Elsam", utviklet en nettportal for samhandling mellom aktører i sivile saker og domstolene. Plan for utprøving er lagt til våren 2013.

Status for IKT-drift og omfanget av henvendelser til DAs brukersenter tilsier at ny teknisk plattform og nye kontorstøtteverktøy for domstolene betjener brukerne godt. Etter en periode med betydelige problemer vurderer DA nå situasjonen som tilfredsstillende.

Det arbeides kontinuerlig med å redusere sårbarheten i virksomheten, og som del av dette er det gjort vurderinger av behovet for ressurser, kompetanse og god organisering av arbeidet i IKT-enheten. Dette vil bli fulgt opp med fokus på hvordan tjenestekvaliteten kan bedres gjennom å styrke interne bestiller- og styringsfunksjoner.

Et system for administrativ saksbehandling og digitalt arkiv er blitt spesifisert og skal anskaffes i 2013. Nytt system skal i første omgang erstatte DocuLive i DA, for dernest å bli gjort tilgjengelig for domstolene. Dette har vært et stort ønske i domstolene siden LOVISA ble utviklet.

Vurdering av sikkerhetshensyn og skjerming av beskyttelsesverdig informasjon inngår i alt arbeidet med domstolenes IKT-løsninger. Dette innebærer risikovurderinger av nye løsninger, oppfølging av sikkerhetshendelser og avvik

og revisjon av tjenester og leverandører.

Jordskiftedomstolene benytter avanserte tekniske løsninger for stedfesting og registrering av eiendomsgrenser. DA har i 2012 inngått rammeavtale med ny leverandør for leveranse av oppmålingsutstyr til jordskiftedomstolene. Landskonsulentene i jordskifterettene og DA har i samarbeid med leverandøren utviklet ny programvare for innmåling og dokumentasjon av rettskraftige grenser i henhold til norsk standard. Ny rammeavtale vil på sikt gi økonomiske innsparinger ved utskifting av gammelt landmålingsutstyr og en mer effektiv produksjonsløype i felt.

I 2012 har domstol.no blitt fornyet med ny funksjonalitet og nytt utseende. Oppgraderingen har gitt et mer brukervennlig nettsted både for den som skal navigere der og den som skal publisere. Arbeidet med å forbedre domstol.no vil fortsette i 2013.

Dagens totalramme for IKT i domstolene er presset og behovet kan ikke dekkes innenfor den. Behovet har bakgrunn i kravet om å drive kontinuerlig oppgradering for å unngå store investeringsløft, retningslinjer fra departementer og Difi, nye lovverk (straffelov, jordskiftelov, skiftelov etc.), offentlige arkitekturprinsipper, bruk av Altinn og digitalisering av offentlige tjenester.

Bevilgningene til drift og utvikling på IKT-området var i 2012 70,5 mill.kr. i tillegg til 14,1 mill.kr. til IKT-virksomheten i DA. Dette utgjør 4,0 prosent av totalrammen til domstolene, hvorav 1,5 prosentheter går til utvikling.

SATSING PÅ KOMPETANSE- OG KVALITETSARBEID

Kompetanse er et satsningsområde for DA. «Kompetansestrategien for domstolene og DA 2011-2015» danner grunnlag for kompetanse- og kvalitetsarbeidet. Strategien skal bidra til å understøtte helhetstenkingen og sørge for en større målretting av kompetansearbeidet. Domstolene skal utføre sitt arbeid med kvalitet, noe som forutsetter medarbeidere med riktig kompetanse. I samspill med domstolene skal DA bidra til å utvikle og tilby kompetanse tiltak som dekker reelle behov, og som dermed vil understøtte kjernevirksomheten til domstolene.

EØS-SAMARBEID

I desember 2009 signerte EØS/EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein en ny avtale med EU om bidrag til sosial og økonomisk utjevning i EØS-området for perioden mai 2009 - april 2014. EØS EFTA landene vil etter forhandlingsresultatet årlig stille 357,7 millioner euro til rådighet i perioden 2009-2014. På grunn av forsinket oppstart, er perioden utvidet til 2016 og 2017.

Norges bidrag vil knytte seg til de 12 nyeste medlemslandene til EU. I tillegg til det utjevning formålet skal ordningen bidra til økt samarbeid mellom Norge og de enkelte landene.

Domstolene utgjør ett av flere programområder innen ordningen.

EØS-midlene er organisert som program under hver del av offentlig sektor, med underliggende prosjekter.

Litauen

Norge inngikk avtale med Litauen 5. april 2011, hvor domstolene utgjør én av flere programområder. DA er i avtalen pekt ut som programpartner på domstolsområdet, med litauiske domstoladministrasjon (LT DA) som programoperatør.

DA arbeidet sammen med LT DA under programutviklingsfasen høsten 2011, før programforslaget ble oversendt Financial Mechanism Office (FMO) i Brussel 5. desember 2011.

Programmet ble godkjent av Utenriksdepartementet i oktober 2012. Programmet inneholder prosjekt knyttet til utvikling av IT-systemet i domstolene, sikkerhet og vitneoppfølging med spesiell fokus på fornærmede, samt samarbeid innen blant annet rettsmekling og mediehandtering.

DA vil inngå som prosjektpartner i prosjektene, med deltakelse fra norske domstoler under implementeringen.

Polen

Tilsvarende avtale som for Litauen ble inngått med Polen 10. juni 2011. Også her er DA pekt ut som programpartner, med Justisdepartementet i Polen som programoperatør. DA bistod Justisdepartementet i Polen med utvikling av programforslag høsten 2011, inneholdende prosjekt innen IT, domstolledelse, rettsmekling, og offerstøtte. Programforslaget ble oversendt FMO i februar 2012, og ble godkjent av Utenriksdepartementet i oktober 2012. DA er prosjektpartner i prosjektene knyttet til domstolledelse, rettsmekling og offerstøtte.

Romania

Romania og Norge inngikk avtale knyttet til EØS-midlene 21. mars 2012. Justisdepartementet i Romania er programoperatør, med Europarådet og DA som programpartnere. Da og Europarådet bistod det rumenske Justisdepartementet under programutviklingen, og programmet ble oversendt FMO i november 2012.

Programmet er i hovedsak rettet mot gjennomføring av fire lovreformer - ny straffelov og straffeprosesslov, ny sivilprosesslov, og ny privatrettslig lovbok. Prosjektene er rettet mot tilgang til domstolene i forhold til de nye lovene, utvikling av IT-systemet i domstolene, og opplæring av dommere rettet mot den nye lovgivningen. Videre skal programmet ha spesiell fokus på rom-befolkningen.

RAMMEAVTALE MELLOM FINANCIAL MECHANISM OFFICE (FMO) OG DOMSTOLADMINISTRASJONEN (DA)

DA har inngått en rammeavtale med FMO i Brussel, hvor DA i 2012 ble gitt midler tilsvarende et årsverk for å utføre arbeidet som programpartner.

[Les mer om internasjonalt arbeid på side 42.](#)

DOMSTOLENES LOKALER

Lokalsituasjon for lagmannsrettene

I Tromsø tinghus har det vært behov for mer plass for domstolene. Statsadvokaten flyttet ut av lokalene, noe som har gitt større kontorarealer for Hålogaland lagmannsrett, i tillegg til ekstra rettsmeglingsrom for både Nord-Troms tingrett og Hålogaland lagmannsrett. Lokalene ble ferdigstilt i 2012.

Eidsivating Lagmannsrett har overtatt lokaler etter statsadvokaten, og har dermed fått bedre plass. Agder lagmannsrett har behov for mer funksjonelle kontorarealer, det er satt i gang et arbeid for å se på løsninger.

Lokalsituasjonen for Frostating, og Borgarting anses i hovedsak som tilfredsstillende. Videre kan det for enkelte lagmannsretter være mindre behov utenfor de faste kontorstedene.

Lokalsituasjon for tingrettene

Lokalsituasjonene for tingrettene er fortsatt svært varierende, og en rekke domstoler har lokaler som ikke er tilfredsstillende. Manglene ved lokalene er i første rekke knyttet til standarden på rettssaler, AV-anlegg og sikkerhet.

Larvik tingrett fikk nye lokaler i 2012. Forprosjekt for bygging av nytt tinghus i Molde ble ferdigstilt desember 2012. I Drammen er tomt avklart for nytt tinghus. Det nye tinghuset vil gi lokaler for Drammen tingrett, Nedre Buskerud jordskifterett og Borgarting lagmannsrett. Det ble i 2011 ferdigstilt er forprosjekt for rehabiliteringen av Bergen tinghus. Etter rehabiliteringen vil Bergen tingrett og Nordhordland tingrett få funksjonelle lokaler. I Stavanger fortsetter arbeidet med å avklare tomt for nytt tinghus. Det nye tinghuset vil gi plass til Stavanger tingrett, Sør-Rogaland jordskifterett og Gulathing lagmannsrett. Det er fortsatt mange domstoler som sliter med dårlige lokaler, og som har behov for utbedring. Sikkerhet for ansatte og brukere av domstolen er i denne sammenheng et viktig forhold.

For å ivareta behov for kontor og møterom til Finnmarkskommisjonen, ble lokalene til Indre Finnmark tingrett bygd ut. Lokalene ble ferdigstilt i desember 2012.

Årsverk i domstolene og DA per 31.12.2012

Stillingstype	Totalt antall	Totalt årsverk	Kvinner		Menn	
			Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Høyesterett – dommer	20	20,0	7	7,0	13	13,0
Høyesterett – utreder	18	18,0	9	9,0	9	9,0
Høyesterett – adm.personale	17	16,4	15	14,4	2	2,0
Lagmannsrett – dommer	175	170,3	60	57,0	115	113,3
Lagmannsrett – adm. personale	106	101,8	94	89,8	12	12,0
Tingrett – dommer	372	368,3	152	151,1	220	217,2
Tingrett – dommerfullmektig	125	125,0	58	58,0	67	67,0
Tingrett – adm.personale	725	674,4	651	603,7	74	70,7
Jordskifteoverrett – dommer	4	4,0	1	1,0	3	3,0
Jordskifteoverrett – ingeniør	4	4,0	2	2,0	2	2,0
Jordskifteoverrett – adm.personale	4	3,8	4	3,8	0	0,0
Jordskifterett – dommer	81	80,8	10	10,0	71	70,8
Jordskifterett – ingeniør	89	87,8	16	15,3	73	72,5
Jordskifterett – jordskiftedommerfullmektig	5	5,0	1	1,0	4	4,0
Jordskifterett – adm. personale	55	50,9	54	50,2	1	0,7
Finnmarkskommisjonen	7	7,0	4	4,0	3	3,0
Domstoladministrasjonen	80	79,7	42	41,9	38	37,8
Sum	1 887	1 817,2	1 180	1 119,2	707	698,0

Lokalsituasjon for jordskiftedomstolene

Med noen få unntak er lokalsituasjonen for jordskiftedomstolene tilfredsstillende. Det jobbes kontinuerlig med å samlokalisere jordskifterettene med tingretter der det ligger til rette for dette.

ARBEIDSMILJØ

Arbeidsmiljøet i domstolene oppleves som positivt på de aller fleste områder. Årsrapport for HMS 2012, viser at det ble arbeidet mer systematisk med arbeidsmiljøet og HMS generelt, enn tilfellet var for 2011. Bildet av økt systematikk styrkes, ved at hele 68 prosent av domstolene har utarbeidet en HMS handlingsplan for egen domstol, mot 53 prosent i 2011.

Domstolene melder at det fortsatt er et behov for grunnleggende HMS- kompetanse, men det etterspørres samtidig praktisk og fagrettet kompetanse innen emnene konflikthåndtering, sikkerhet og beredskap, håndtering av vold og trusler, og psykososialt arbeidsmiljø.

Domstoladministrasjonen gir kontinuerlig råd og veiledning overfor ledere i domstolene i spørsmål knyttet til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Dette gjøres for å bidra til at domstolene til en hver tid har den nødvendige kompetanse for å opprettholde et godt arbeidsmiljø, og være i stand til å håndtere eventuelle arbeidsmiljøutfordringer.

VEIEN VIDERE

Domstoladministrasjonen ønsker fortsatt i samarbeid med domstolene å vektlegge etableringen av grunnleggende HMS- kunnskap og HMS- systematikk, men også se framover mot en videreutvikling av kompetansen. Styrking av verneorganisasjonen vil fortsette i 2013, med blant annet tilbud om fagdag for verneombud, og tilbud om et seminar med "HMS videre" til domstolene med hovedfokus på kommunikasjon og konflikthåndtering. Andre fokusområder for HMS arbeidet i 2013, vil være på økt dokumentert HMS systematikk.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Det er stor overvekt av kvinner i saksbehandlerstillingene, og overvekt av menn i dømmende stillinger og blant jordskifteingeniørene. For rådgiver og administrative ledere, er det overvekt av kvinner. Det er generelt lav turnover i administrative stillinger i domstolene. Dette tilsier at en endring i kjønnsfordelingen vil måtte ta tid, uavhengig av hvilke tiltak som settes inn. I 2012 var stillingsfordelingen for administrative stillinger 90 prosent kvinner og 10 prosent menn.

Av 18 tilsetninger i ikke dømmende stillinger i jordskiftedomstolene var 50 prosent menn og 50 prosent kvinner. 50 prosent av de nyutnevnte domstollederne var kvinner. For de tekniske stillingene er det et svært stramt arbeidsmarked, og således få søkere. Den store overvekten i denne stillingskategorien er menn. Likevel er det gledelig at det totale antallet kvinnelige ingeniører øker. Det er stor overvekt av kvinnelige søkere til saksbehandlerstillinger. Fremdeles er det kun ansatt en mann i denne stillingskategorien. Det ses på som positivt at tre av fire nytilsatte jordskiftedommerfullmektiger, er kvinner.

Det er 46 prosent kvinner og 54 prosent menn i dommerfullmektigstillinger i de alminnelige domstolene. Det har i de siste årene vært en markant økning av kvinner. DA antar at det høye antallet kvinnelige dommerfullmektiger på sikt vil bidra til økt kvinneandel i dommer- og domstollederstillinger.

I de alminnelige domstolene og Finnmarkskommisjonen er det 31 prosent kvinner i lederstillinger og 69 prosent menn. For jordskiftedomstolene er det 18 prosent kvinner i lederstillinger og 82 prosent menn. 42 prosent av utnevnte ledere i 2012 er kvinner. Av utnevnte dommere i de alminnelige domstolene er 58 prosent kvinner og 42 prosent menn. Innstillingsrådet for dommere praktiserer moderat kjønnskvoltering.

Likestilling er tema i forbindelse med utøvelse av lokal lønnspolitikk og gjennomføring av lokale lønnsforhandlinger. Ulike politikkdokumenter er gjennomgått og revidert, blant annet med mål om større bevissthet om regelverk for å fremme likestilling og motvirke diskriminering. Det er også utarbeidet maler for tekst til kunngjøringer, der det synliggjøres et ønske om mangfold blant annet gjennom økt andel ansatte med innvandrerbakgrunn og med nedsatt funksjonsevne. Bevissthet rundt dette blir formidlet til domstolene i dialog gjennom hele året.

Minst en søker med innvandrerbakgrunn blir intervjuet, dersom vedkommende for øvrig anses kvalifisert. Innslaget av antallet medarbeidere i domstolene med innvandrerbakgrunn er forholdsvis størst i folkerike strøk og i de store byene.

For å øke antall medarbeidere med nedsatt funksjonsevne, er det gjennomført få konkrete tiltak ut over endring av mal for kunngjøringstekst og bevisstgjøring gjennom rådgivning og dialog. Medarbeidere som pr. i dag trenger tilrettelegging av arbeidssituasjonen, blir imøtekommet med hjelpemidler og ekstra bistand. Flere domstoler har i sine årsrapporter kommentert viktigheten av et kjønnsbalansert arbeidsmiljø, og at det

aktivt arbeides med felles miljøtiltak, blant annet for å fremme arbeidsplassen som attraktiv for begge kjønn. Flere rapporterer om igangsatte tiltak for tilrettelegging for småbarnsforeldre, både for far og mor.

TILTROEN TIL DOMSTOLENE

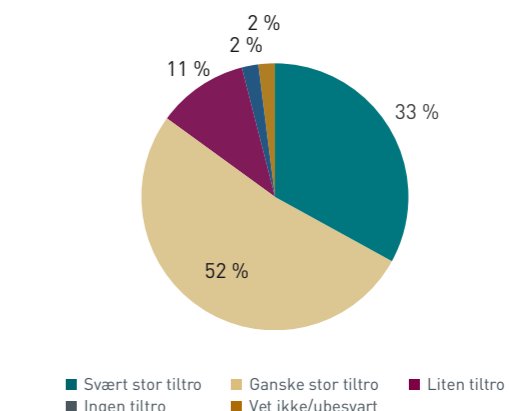
85 prosent av innbyggerne har svært stor, eller ganske stor, tiltro til domstolene. For første gang siden målingene startet er det flere som viser slik tiltro til domstolene enn til politiet. Det viser den årlige tiltroundersøkelsen som Ipsos MMI utfører for Domstoladministrasjonen.

Undersøkelsen viser små endringer for domstolene, men aldri har så mange uttrykt svært stor tiltro til domstolene. Det er nå hver tredje nordmann som har denne sterke tiltroen og det er mer enn tre ganger så mange som for ti år siden. Det er også betydelig flere enn for Politiet, Stortinget eller Regjeringen. Politiet har bestandig hatt en høy tillit hos befolkningen. Nå har den gått ned generelt og 2012 er første året siden undersøkelsen startet som flere uttrykker tiltro til domstolene enn til politiet. De som har svært stor tiltro til politiet er betydelig færre for politiet (18 prosent) enn for domstolene (33 prosent). Også for Regjeringen og Stortinget har tiltroen gått ned. Tiltroen til domstolene sank under 1990-tallet, men er betydelig styrket siden begynnelsen på 2000-tallet. Da hadde nesten hver tredje innbygger liten eller ingen tiltro til domstolen. I dag er det kun hver åttende person som har denne lave tiltroen.

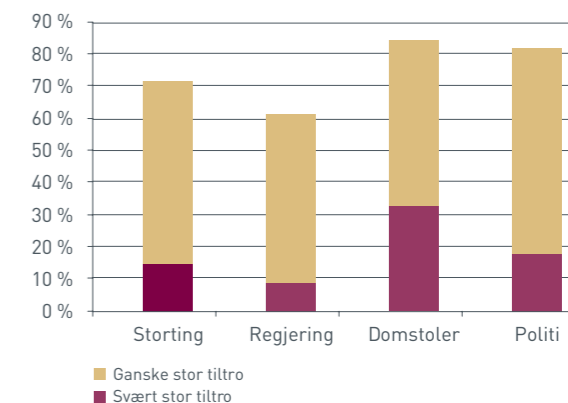
Undersøkelsen utført i 2012 viser også at:

- Blant menn har 35 prosent svært stor tiltro og 48 prosent ganske stor tiltro. Blant kvinner har 30 prosent svært stor tiltro og 56 prosent ganske stor tiltro.
- Tiltroen til domstolene er sterk i alle aldersgrupper, men noe svakere hos de som er over 60 år.
- Aller sterkest er tiltroen i Oslo der 47 prosent uttrykker svært sterk tiltro, og 44 prosent ganske stor tiltro, til domstolene.
- Det er små variasjoner ut fra husstandsinnkomst når det gjelder tiltroen til domstolene.
- Det er noe sterkere tiltro jo høyere utdanning svareren har.

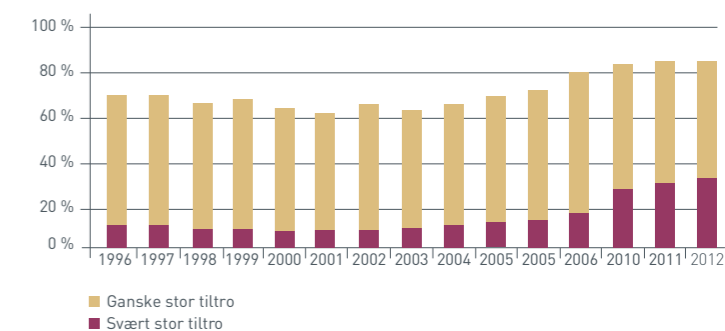
Tiltroen til domstolene 2012

Tiltro til utvalgte samfunnsinstitusjoner 2012

Tiltro til domstolene 1996-2012

Undersøkelsen er utført av Ipsos MMI på oppdrag av Domstoladministrasjonen. 1002 personer er intervjuet i begynnelsen av november 2012. I årene 2007-2009 ble undersøkelsen ikke gjennomført i samme form.

Tilbakeblikk på 2012

Acta-saken i Stavanger tingrett

Den såkalte Acta-saken hadde seks personer på tiltalebenken, anklaget for markedsmanipulasjon og innsidehandel. Rogaland-politiet brukte over tre år på etterforskningen i det som ble sagt å være den klart største innsidesaken i Norge. Rettssaken foregikk i fem måneder, og omfanget i størrelse og antall tiltalte gjorde at Stavanger tingrett måtte sette rett i eksterne lokaler i denne saken. Alle de syv domfelte anket.

Øygard-saken

Daværende ordfører Rune Øygard var tiltalt for seksuell omgang med en mindreårig jente. De gjentatte seksuelle overgrepene skal ha skjedd over en toårsperiode fra 2009 - 2011, da jenta var mellom 13 og 15 år. Saken som gikk i Sør-Gudbrandsdal tingrett fikk ekstremt stor medieoppsmerksomhet. I tingretten ble den tiltalte dømt til fengsel i fire år, men dommen er anket til lagmannsretten. Det ble ført ca. 60 vitner i saken, mange av dem såkalte karaktervitner. Dommerforeningen og Riksadvokaten var blant dem

som tok til orde for at retten må ha en sterkere styring, da mange unødvendige får store saker til å ta altfor lang behandlingstid i retten.

Høyesteretts plenumsdommer

Høyesterett har i 2012 behandlet én sivil sak i storkammer og to sivile saker i plenum. Saken som ble behandlet i storkammer gjaldt spørsmålet om domstolenes kompetanse ved prøving av vedtak av Kommisjonen for gjenoptakelse av straffesaker (Gjenoptakelseskommisjonen) om ikke å gjenåpne en straffesak. De to plenumsakene reiste blant annet spørsmål om utlendingsnemndas vedtak om asyl/vern mot retur skal vurderes ut fra situasjonen på domstidspunktet eller ut fra situasjonen på vedtakstidspunktet. Begge sakene berørte også spørsmål om opphold på humanitært grunnlag.

14 av dommerne kom til at utsendelsesvedtakene ikke var i strid med FNs barnekonvensjon og heller ikke den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen. Fem av dommerne var uenige.

Hilde Feste-saken

En gutt på 19 år ble dømt for det brutale drapet på 98 år gamle Hilda Feste i Os. - Dette er sannsynligvis en av de alvorligste straffbare handlingene utført av en så ung gjerningsmann i Norge, stod det i dommen. Dommen på fengsel i 19 år var 2 år lavere enn aktors påstand. Retten ga fradrag for ung alder og begrenset intellektuell kapasitet.

4 av 10 vitner er nervøse

En undersøkelse i regi av DA viste at 3 av 10 vitner vegrer seg for å møte i domstolen. 4 av 10 er nervøse – og de som gruer seg mest er fornærmede i straffesaker.

De fleste vitnene sier de føler seg godt forberedt, men mange sier de ble overrasket over hvor stor belastning det faktisk var å vitne. Vitner føler seg godt ivaretatt i domstolen og gir aktørene gode skussmål.

Fristbrudd og behov for nye regler for avhør av barn

I oktober avdekket Verdens Gang (VG) at politiet bryter toukers-fristen for dommeravhør av barn i 90 prosent av sakene. Rutinesvikten ble bekreftet i en evaluering av barnehusene, som viste at det er politiets rutiner som gjør at det tar for lang tid å beramme et avhør. Samme måned kom anbefalingene fra det såkalte Sæverud-utvalget, som har vurdert reglene for dommeravhør og observasjon av barn og psykisk utviklingshemmede. Politiet, ikke dommerne, bør avhøre barn som kan være utsatt for overgrep og vold.

Leder for gruppa var daværende statsadvokat Ole Bredrup Sæverud, politimester i Troms.

Nyheter 7

Egen app for vitner og pårørende

Lær å bli vitne på telefonen

Nå kan du laste ned en app til mobilen din som lærer deg alt om å vitne i en rettsak.

Vi ser at det er et behov for informasjon om hva som skjer i retten.

Mediefolk fra Japan, Australia og USA

SKOLESTART I AUGUST

sonans utdanning

En trøndersk suksessformel

En, to, tre, fire, fem, ti, elleve, tolv, tretten – skal vi se – tjue, tjuetv, tjuetrem – se der – trettifem og førti!

Brakk tjuet

Velkommen til REKHE

Ferske

En modig dom med folkelig støtte

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Kvalitet

KVALITET ER EN AV DE SEKS SENTRALE VERDIENE I DOMSTOLENES IDE- OG VERDIGRUNNLAG. OM VERDIEN KVALITET HETER DET:

- Arbeidet i domstolene skal utføres grundig og samvittighetsfullt og være preget av høy kvalitet i alle ledd
- Domstolene skal til riktig tid, og etter en tillitskapende behandling, sørge for at tvister blir løst på en hensiktsmessig måte og treffe avgjørelser som er velbegrunnede og forståelige
- Domstolene skal være attraktive arbeidsplasser med dyktig ledelse og kvalifiserte og motiverte medarbeidere
- Domstolenes medarbeidere skal til enhver tid ha den kompetanse som er nødvendig for å løse oppgavene

KVALITETS- OG KOMPETANSEARBEIDET

Et godt kvalitets- og kompetansearbeid forutsetter en systematisk og grundig tilnærming. 'Kompetansestrategien for domstolene og DA 2011-2015' danner grunnlaget for kompetanse- og kvalitetsarbeidet, og er retningsgivende for strategiske veivalg. I planleggingen av tiltak er det avgjørende å kommunisere med domstolene for å sikre at vi treffer reelle behov. I arbeidet med å utvikle tiltakene er ønsket læringsutbytte avgjørende for valg og prioriteringer som gjøres. Tiltakene skal oppleves utviklende og relevante i forhold til de arbeidsoppgaver medarbeideren skal utføre i domstolen. Hensiktsmessige og varierte læringsmetoder skal bidra til å oppnå dette. Etter gjennomførte tiltak vil evaluering og tilbakemeldinger fra brukere benyttes som grunnlag for videre arbeid og utvikling.

BRUKERMEDVIRKNING

Samarbeidsrådene for domstolene og DA

Samarbeidsrådene skal i henhold til Hovedavtalen i Staten sikres brukermedvirkning gjennom informasjon, drøftinger og forhandlinger. I 2012 har disse organene blitt holdt orientert om både utviklingsarbeid og ordinær aktivitet innenfor kompetanse- og kvalitetsområdet.

Rådet for kompetanseutvikling i domstolene og DA (Rådet)

Rådet er bredt sammensatt av representanter for ulike grupper medarbeidere i domstolene. Rådet gir råd og anbefalinger på et overordnet strategisk nivå i kompetansearbeidet, med bakgrunn i kartlegging av domstolenes behov og innhenting av synspunkter på aktiviteter som har vært gjennomført. De innspill som gis har direkte betydning for valg av aktiviteter og satsningsområder. Det har vært avholdt fire møter i Rådet i 2012.

Rådet har følgende medlemmer:

- **Wiggo Storhaug Larssen**, lagdommer, Gulating lagmannsrett og leder av rådet
- **Bente F. Elverum**, seksjonsleder, Sør-Trøndelag tingrett
- **Anne-Carine Skarstad Hagen**, rådgiver, Eidsivating lagmannsrett
- **Berit Hammer**, saksbehandler, Nord-Trøndelag jordskifterett
- **Ståle Lund Johansen**, dommerfullmektig, Larvik tingrett
- **Kristin Lande**, jordskiftedommer, Nord- og Midthordland jordskifterett og nestleder i rådet
- **Jens Larssen**, overingeniør, Sør-Trøndelag jordskifterett
- **Ragnhild Noer**, høyesterettsdommer, Høyesterett
- **Vegard Sunde**, sorenskriver, Glåmdal tingrett
- **Mari Fjærtøft Trondsen**, direktør, Borgarting lagmannsrett
- **Espen Eiken**, seniorrådgiver, DA

Faggruppene

De seks faggruppene er sammensatt av medarbeidere fra domstolene og DA. Gruppene har ansvaret for å utvikle kompetansetiltak innenfor ulike områder i henhold til domstolenes behov og satsningsområder. I tillegg til møtene i hver enkelt gruppe har det også blitt avholdt felles møter mellom lederne i gruppene og Enhet for kompetanse. Det har i tillegg vært en samling for alle gruppene, der medlemmene fikk anledning til å komme med innspill til kompetanseløpene.

Kompetanseløpene

I begynnelsen av 2012 ble det etablert syv prosjektgrupper som skulle utforme forslag til kompetanseløp for ulike medarbeidergrupper i domstolene og DA i tre faser; introduksjons-, midt- og avslutningsfasen. Prosjektgruppene jobber med utgangspunkt i et mandat som er tilnærmet likt for alle gruppene. Styret har bedt om at «Kompetanseløpet for dommere i de alminnelige domstolene» foretar en vurdering av obligatorisk etterutdanning for dommere.

Hensikten med prosjektet er å spisse og målrette kompetansearbeidet mot både dagens og framtidens behov. Resultatene av arbeidet vil i neste runde danne grunnlag for prioriteringer og tilrettelegging av kommende tiltak.

De syv prosjektgruppene er:

- Kompetanseløpet for dommere i de alminnelige domstolene
- Kompetanseløpet for dommere og dommerfullmektiger i jordskiftedomstolene
- Kompetanseløpet for saksbehandlere
- Kompetanseløpet for ledere med personalansvar
- Kompetanseløpet for ingeniører
- Kompetanseløpet for dommerfullmektiger i de alminnelige domstolene
- Kompetanseløpet for DA

Etter at prosjektgruppene har levert rapportene vil DA etter dialog med «Rådet for kompetanseutvikling» og høring i domstolene samordne og implementere løpene i samarbeid med faggruppene.

Kvalitetsprosjektet

Kvalitet er en av kjerneverdiene i domstolenes ide- og verdi grunnlag. For å bidra til at utviklingsmålene fastsatt i Kompetansestrategien for domstolene og DA (2011-2015) nås, ble det i 2012 igangsatt et kvalitetsprosjekt. Prosjektet har fått i oppdrag å beskrive og konkretisere systematisk kvalitetsarbeid i domstolene, samt utarbeide skisse til et rammeverk for kvalitetsarbeid. Rammeverket skal gjøre det mulig å arbeide systematisk og helhetlig med kvalitetsutvikling i den enkelte domstol. Det skal være et enkelt, oversiktlig og håndterbart system for alle domstoler, uavhengig av størrelse. Prosjektgruppen vil levere sin rapport sommeren 2013.

Prosjektgruppen har følgende medlemmer:

- **Terje Mowatt**, sorenskriver i Fjordane tingrett og prosjektleder
- **Heidi Bruvoll**, administrasjonssjef i Nedre Romerike tingrett
- **Magni Elsheim**, lagdommer i Gulating lagmannsrett
- **Ingrid Olsen**, seniorrådgiver i DA
- **Knut Erik Valand**, jordskiftedommer i Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett
- **Mette Bakken**, seniorrådgiver i DA (prosess- og leveransstøtte)
- **Camilla Barø**, rådgiver i DA (sekretariatsressurs)

Kartlegging av kompetansebehov i domstolene

I august 2012 ble det sendt ut en forespørsel knyttet til framtidige kompetansebehov i de alminnelige domstolene og i jordskiftedomstolene. Domstolene fikk mulighet til å gi innspill til hvilke kompetanseområder som burde prioriteres, slik at framtidige tiltak lettere skal treffe reelle behov. På grunnlag av tilbakemeldingene, og etter diskusjoner i «Rådet for kompetanseutvikling», ble noen tema anbefalt som satsningsområder i planleggingen av tiltak for 2014. Årsaken til at tiltak gjøres kjent i god tid før gjennomføring er at domstolene da kan få anledning til å sette av tid til å delta.

Alminnelige domstoler:

- Kulturforskjeller/tolk
- Sikkerhet og beredskap
- Mediehåndtering
- Dommerrollen (kollegaveiledning, megling, sakkyn-dighet, aktiv saksstyring og prosessledelse, vanskelige avgjørelser/etiske dilemma)
- Økonomiske straffesaker
- Saker etter barneloven
- Ledelse i domstolene

Jordskiftedomstolene:

- Jordskifteprosess
- Materielt jordskifte
- Rettsbokskriving for dommere
- Rettsmekling
- Effektiv saksavvikling – arbeidsprosesser
- Dommerrollen
- Kollegaveiledning
- GPS og GIS

Studiepermisjonsutvalget for dommere

Studiepermisjonsutvalget for dommere har hatt ett møte i 2012. Det ble innvilget fem permisjoner.

Utvalget har følgende medlemmer:

- **Ole Johan Lund**, lagdommer, Frostating lagmannsrett og leder av utvalget
- **Knut Rønning**, sorenskriver, Sandefjord tingrett
- **Trine Standal**, tingrettsdommer, Asker og Bærum tingrett
- **Hilde Hådem**, seniorrådgiver, DA (sekretariatsressurs)

Arbeidsgruppe for studiepermisjonsordningen

En arbeidsgruppe sammensatt av representanter fra domstolene og DA har i 2012 jobbet med å vurdere dagens studiepermisjonsordning, og eventuelt komme med innspill til ny ordning. Gruppen vil levere sin anbefaling i starten av 2013.

Arbeidsgruppen har følgende medlemmer:

- **Willy Nasset**, avdelingsdirektør i DA og leder av arbeidsgruppen
- **Inger Kjersti Dørstad**, tingrettsdommer, Oslo tingrett
- **Wiggo Storhaug Larssen**, lagdommer, Gulating lagmannsrett
- **Ingjerd Thune**, sorenskriver, Gjøvik tingrett
- **Kari Berget**, avdelingsdirektør, DA

KOMPETANSE

- *Prioritert kompetanseutvikling for de ansatte, ved deltakelse på kurs, fagsamlinger og seminar er en god investering for meir effektiv saksbehandling, god kvalitet på utført arbeid og for arbeidsmiljøet.*

Øvre Buskerud jordskifterett

Utvalg for faglitteratur og elektroniske rettskilder

Utvalget skal sikre at domstolenes behov for relevant faglitteratur og elektroniske rettskilder innenfor ulike fagområder blir ivaretatt på best mulig måte. Utvalget bestiller bøker både til den enkelte dommer, og til domstolen. I tillegg abonneres det på elektroniske rettskilder som er tilgjengelige for alle dommere.

DA understøtter utvalgets arbeid gjennom å stille med sekretariatsressurs, og de får også bistand fra bibliotekarer fra Borgarting lagmannsrett og Oslo tingrett.

Utvalget har i 2012 hatt fire møter, i tillegg til omfattende kontakt mellom medlemmene på e-post. Det er vurdert og kjøpt inn en betydelig mengde litteratur i løpet av året, og nye avtaler knyttet til abonnement på elektroniske rettskilder er inngått.

Utvalget har følgende medlemmer:

- **Fredrik Charlo Borchsenius**, lagdommer i Borgarting lagmannsrett og leder av utvalget
- **Peter Sellæg**, tingrettsdommer, Salten tingrett
- **Torjus Gard**, tingrettsdommer, Oslo tingrett
- **Per Kåre Sky**, jordskifteoverrettsleder, Gulating jordskifteoverrett
- **Terje Karterud**, seniorrådgiver i DA og utvalgets sekretær

Samarbeidsaktører

Også mange aktører utenfor domstolene har vært involvert i kompetanse- og kvalitetsarbeidet. Det har vært utviklet og gjennomført tiltak i samarbeid med blant annet Juristenes utdanningscenter, Advokatforeningen, Norsk Psykologforening og Kriminalomsorgen. Det er også lagt vekt på å opprettholde en viss kontakt med universitets- og høyskolemiljøene.

Et satsningsområde i 2012 har vært utvikling og produksjon av DVD-er til bruk i kompetansearbeidet. «Sheriff film» i Oslo er valgt som samarbeidspartner i dette arbeidet. De har i samarbeid med medarbeidere fra domstolene, ansatte i DA og representanter fra øvrige aktører utviklet DVD-er, gjort opptak av «22.juli- konferansen» og laget en grafikkpakke for en helhetlig visuell profil.

DA har også inngått avtale med «Mannsverk» for bistand i forhold til presentasjonstrening, utvikling av pedagogiske konsepter og tilrettelegging for mere bruk av teknologi i kompetansearbeidet.

SATSINGSOMRÅDER I 2012

Kollegaveiledning

Det er satt sammen et ressursteam med veilederkompetanse som domstolene kan benytte for å gjennomføre kollegaveiledning. Hensikten er å bevisstgjøre dommere på egen opptreden i rettsalen, og å legge enda bedre til rette for en atferd som skaper tillit, trygghet, respekt og god kommunikasjon i saken. Kollegaveiledningen bruker videoanalyse som metode, sammen med observasjon og refleksjon.

I 2012 gjennomførte fire tingretter og tre jordskifteretter veiledning med representanter fra veiledningsteamet. Prosjektet vil gå ut 2013. Det vil bli videreført og videreutviklet i 2014.

Klart språk i dommer

Initiativet til å fokusere på "Klart språk i dommer" ble tatt i 2012. Det har tatt noe tid å få på plass personer som hadde riktig kompetanse og anledning til å delta i arbeidet. Det er et prosjekt som skal ferdigstille sitt arbeid i løpet av 2013. Det har som siktemål å utarbeide anbefalinger, som kan benyttes i introduksjonsfasen for nye dommere og dommerfullmektiger. Det skal resultere i enda bedre kvalitet på skriftlige avgjørelser. Når en dom er utformet på en slik måte at folk forstår hvilke premisser en avgjørelse bygger på, vil man lettere akseptere og forstå en avgjørelse hvor man ikke får medhold, og dermed spare domstolene for ankesaker, som igjen fører til besparelse i kostnader for det offentlige.

Filmer til bruk i kompetansearbeidet

Variasjon i læringsmetoder er hensiktsmessig med tanke på ønsket læringsutbytte. Produksjon av filmer til bruk i lokale og regionale tiltak har hatt prioritet i 2012. Bruk av film er en metode som kan nå mange medarbeidere på kort tid, og den kan brukes flere ganger. DVD-ene kan

benyttes individuelt, eller de kan sees og legges til grunn for diskusjoner og refleksjon i grupper av kolleger. Filmene er utviklet i prosjektgrupper bestående av medarbeidere i domstolene og ansatte i Domstoladministrasjonen.

I 2012 er det utgitt tre nye filmer:

"Tvisteloven. Ajourføring av rettspraksis" viser et foredrag av advokat Christian Reusch, Regjeringsadvokaten, der han gjennomgår rettspraksis om tvisteloven. Loven har virket siden 2008, og høyesterettspraksis er allerede omfattende. Rettsutviklingen har også ledet til lovendringer.

"Til barnets beste. Behandlingen av barnelovsaker med volds- og overgrepssproblematikk" er en film som er produsert med støtte fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Målgruppen er dommere, advokater og sakkyndige. Filmen skal tilføre psykologifaglig kunnskap og øke forståelsen for et godt samarbeid mellom rettens aktører, slik at saksbehandlingen alltid blir til barnets beste. Det er i tillegg arrangert et felles seminar for målgruppen om dette temaet, og det skal avholdes to tilsvarende seminarer våren 2013. DA vektlegger samarbeidet med både departement og Barneombud i denne sammenheng.

"Sakkyndig i domstolen – dommer uten kappe" viser filmklipp fra en høringskonferanse om sakkyndige i Oslo høsten 2011. DVD-en skal øke bevisstheten rundt de utfordringene dommere møter i saker med behov for sakkyndighet, og bidra til mulige forbedringer i domstolens saksbehandling og rutiner.

Kritiske hendelser, arbeidsbelastninger og stress

Det er erkjent at det å arbeide i domstolene innebærer at man kan bli utsatt for sterke inntrykk og belastninger. I 2012 er det utviklet og prøvd ut et nytt tiltak for å møte slike prob-

KREVENDE ÅR FOR OSLO TINGRETT

– 2012 har vært et krevende år for Oslo tingrett. Vi har lagt sterk vekt på å gjennomføre 22. juli-saken på en måte som bidrar til økt tillit til norske domstoler. Dette har vi lyktes med. Denne oppgaven har vært eksepsjonelt arbeidskrevende, og har svekket vår mulighet til å oppfylle vår andre målsetting, nemlig mest mulig ordinær avvikling av Oslo tingretts øvrige saker.

Oslo tingrett

SAMARBEIDENDE DOMSTOLER

– Vi nyter godt av et nært samarbeid med Kongsberg tingrett. Vi har i 2012 hatt to felles lokale samlinger og arrangerte også i 2012 regional samling for hele Buskerud i samarbeid med Kongsberg tingrett.

Eiker, Modum og Sigdal tingrett

lemstillinger. Domstoladministrasjonen tilbyr nå, i samarbeid med Senter for Krisepsykologi i Bergen, et dagsseminar med fokus på håndtering av stress i domstolene, møter med mennesker i kritiske situasjoner, og ivaretagelse av kolleger og seg selv.

Flerkulturelle utfordringer

Domstolene behandler stadig flere saker der personer med utenlandsk opprinnelse er part i sakene. For å sikre at slike saker behandles med høy kvalitet har domstolene behov for kompetanse innenfor kulturforståelse og bruk av tolketjenester. Tidligere har det blitt gjennomført tiltak med fokus på bestilling og hensiktsmessig bruk av tolk.

I 2012 ble satsingen på området videreført gjennom seminar om rettsikkerhet i et flerkulturelt samfunn. Dette la særlig vekt på strafferett og bevis. I 2013 vil satsingen på flerkulturelle utfordringer og bruk av tolk bli rettet særlig inn mot behandlingen av barnelovsaker.

Økonomisk støtte til kompetanseutvikling

Det er en sentral føring i Kompetansestrategien at det legges til rette for lokale og regionale aktiviteter. Slike aktiviteter er viktige supplement til de sentrale tiltakene i regi av DA. Domstolenes eget arbeid med kompetanseutvikling har vært stor i 2012. Mange tiltak er gjennomført, og det har blitt gitt økonomisk støtte til individuelle stipend, kurs i regi av Juristenes utdanningscenter (JUS) og lokale og regionale kompetansetiltak som konferanser, seminarer, kurs og studieturer. I 2012 behandlet Domstoladministrasjonen 90 søknader, og alle disse fikk innvilget hel eller delvis økonomisk støtte. I tillegg ble det gitt støtte til 10 stipend knyttet til internasjonale arenaer. På grunn av en presset situasjon økonomisk i 2013 blir denne støtten redusert og det vil bli stilt større krav til faglig innhold.

Lovdata-opplæring lokalt i domstolen

Domstolene har mulighet til å bestille egen instruktør til Lovdata-opplæring. Det vil da bli gitt en kort innledning, og det blir utdelt oppgaver som hver enkelt deltaker løser

selv under veiledning fra instruktøren.

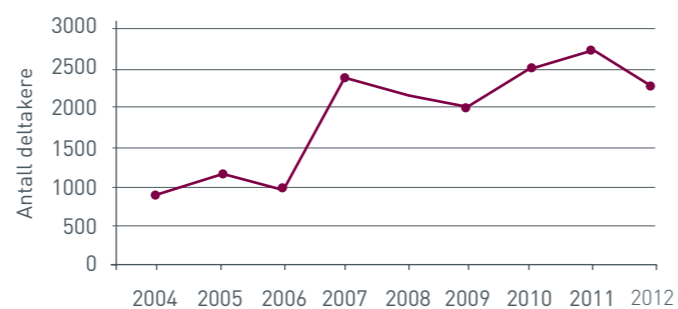
Internasjonalt samarbeid

Kontakt over landegrensene og muligheter for erfaringsutvekslinger med andre lands domstolmedarbeidere ansees som nyttig i arbeidet med å utvikle domstolene. Norge er representert i Samarbeidsorganet for etterutdanning av dommere i Norden (SEND). I 2012 ble det arrangert to nordiske seminarer, ett for dommere i 1. instans, og ett for domstolledere i de alminnelige domstolene. I tillegg har Norge observatørstatus i European Judicial Training Network (EJTN). Dette nettverket er en viktig arena for å knytte kontakter samt å drøfte erfaringer rundt kompetansesamarbeid i domstolene. I 2012 hadde kompetansemedarbeiderne i DA en studietur til Judicial College i England. Den vekten som der blir lagt på å dyktiggjøre dommere i dommerrollen gjennom egenaktivitet og trening har vært til inspirasjon. Tilsammen 39 dommere fra de alminnelige domstolene deltok på studieturer til Haag og Strasbourg i 2012.

Gjennomførte kurs og seminarer 2012

Kompetansesamarbeid er mye mer enn tradisjonelle kurs og seminarer. Når det gjelder gjennomførte kurs og seminarer på nasjonalt nivå er det en viss nedgang i 2012 i forhold til de to foregående år. Dette kan skyldes at Domstoladministrasjonen har prioritert tiltak som filmer og konsepter som skal ut i domstolene. Det er også flere tiltak som har gått i lengre tid slik at interessen for disse er synkende. Noen melder tilbake at de i en travel hverdag ikke har tid til å reise bort for å delta på kompetansetiltak.

Utvikling antall deltakere på kurs og seminar

ERFARINGSBANKEN

Erfaringsbanken ble opprettet i 2010 som en arena på intranett for kunnskapsutveksling mellom domstolene. Ved siste årsskifte hadde domstolene gjennom Erfaringsbanken lagt ut i alt 186 bidrag som beskriver rutiner, rapporter, brevmalere, oversettelser mv. Et stort antall domstoler har bidratt med innspill. Årsrapportering for 2012 og brukerkartlegging om Nytt intranett viste at Erfaringsbanken blir sett på som et nyttig tilbud.

Gjennomførte kompetansetiltak 2012

Tiltak	Målgruppe	Deltakere
Administrativ samling	Administrasjonssjefer/direktører	27
Aktiv saksstyring	Dommere og dommerfullmektiger	47
Arv og skifte for nybegynnere	Saksbehandlere	28
Arv og skifte for videregående	Saksbehandlere	34
Barnelovsaker med vold- og overgrepssproblematikk	Dommere (+ 20 advokater og 20 psykologer)	20
Bevisvurdering	Dommere	10
DK-kurs (4 kurs)	Driftskoordinatører	60
Dommermøte	Dommere i de alminnelige domstolene	526
Domstolene og media	Dommere og saksbehandlere	33
EMK - Internasjonal strafferett	Dommere	15
EMK - Utvalgte områder	Dommere	23
Erfaringskonferanse 22. juli-saken	Dommere og administrative ledere	50
Fagdag for verneombud	Ledere og verneombud i alle domstoler	24
Fremmøteforkynning (2 seminar)	Saksbehandlere	58
Generell strafferett	Saksbehandlere i de alminnelige domstolene	22
HMS	Ledere og HMS-ansvarlig i alle domstoler	49
Justina Anke	Saksbehandlere	23
Kollegaveiledning (8 domstoler)	Tingretter og jordskifte	50
Konkursrett	Saksbehandlere	32
KUL-samlinger	Domstolledere i alle domstoler	28
Lederdialog	Domstolledere i jordskiftedomstolene	31
Lederdialog	Domstolledere og adm.ledere i de alminnelige domstolene	33
Lovisa	Alle ansatte i de alminnelige domstolene	189
Matrikkel	Alle ansatte i jordskiftedomstolene	34
Mentorordning	Domstolledere i alle domstoler	26
Namsrett - tvang og gjeld	Saksbehandlere i de alminnelige domstolene	48
Notarius Publicus	Saksbehandlere i de alminnelige domstolene	33
Plan- og bygningsrett	Jordskiftedommere og ingeniører	28
Prosess for jordskiftedomstolene	Jordskiftedommere og jordskiftedommerfullmektige	26
Presentasjonstrening	Alle ansatte i alle domstoler	29
Reindrift og jordskifte	Jordskiftedommere	18
Rettsgebyrloven	Saksbehandlere i de alminnelige domstolene	24
Rettsmedisin	Dommere i de alminnelige domstolene	28
Rettsmekling	Dommere i de alminnelige domstolene	58
Rettsikkerhet i et flerkulturelt samfunn	Dommere i de alminnelige domstolene	27
Salærforskriften	Dommere og saksbehandlere i de alminnelige domstolene	37
SAP	Saksbehandlere i alle domstolene	25
SEND-seminar, høsten (arrangert i Bergen)	Dommere i 1. instans (totalt 50, 10 fra Norge)	10
SEND-seminar, våren	Domstolledere i de alminnelige domstolene	10
Service og samhandling	Alle ansatte i alle domstoler	71
Serviceseminar	Ledere og saksbehandlere i de alminnelige domstolene	12
Startkurs for dommerfullmektiger, 4 kurs	Dommerfullmektiger	71
Startkurs, dommerroller, januar	Dommere i alle domstoler	34
Startkurs, mars	Jordskiftedommere	4
Startkurs, september	Jordskiftedommere	9
Startkurs, sivile saker alminnelig del, november	Dommere i alle domstoler	32
Startkurs, sivile saker spesiell del, juni	Dommere i alle domstoler	34
Startkurs, straffesaker alminnelig del, september	Dommere i de alminnelige domstolene	21
Startkurs, straffesaker spesiell del, mars	Dommere i de alminnelige domstolene	36
Straffegjennomføring	Dommerfullmektiger	28
Strafferett og straffeprosess	Dommere i de alminnelige domstolene	25
Studietur til Haag	Dommere i de alminnelige domstolene	27
Studietur til Strasbourg og Luxembourg	Dommere i de alminnelige domstolene	12
Tilsettingsråd i domstolene	Tilsettingsrådsmedlemmer i domstolene	38
Twistesaksbehandling (2 seminar)	Saksbehandlere i de alminnelige domstolene	67
Verdsetting og skiftenytt	Jordskiftedommere og ingeniører	14
Vitnepsykologi og vitneavhør	Dommerfullmektiger	36
Økonomisk kriminalitet	Dommere i de alminnelige domstolene	24
SUM		2 361

TOLKEBRUK – FLERKULTURELLE UTFORDRINGER

Det er kontinuerlig stort fokus på bruk av tolk i domstolene. Antall saker hvor det brukes tolk er sterkt økende, og feil tolking kan ha stor betydning for rettssikkerheten til det rettsøkende publikum. Domstoladministrasjonen (DA) har i lang tid vært opptatt av problemstillingene knyttet til bruk av tolk, og har over flere år hatt et nært samarbeid med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om bruk av tolk i domstolene.

I 2012 har det vært lagt vekt på bestillerfunksjonen for dermed bedre å sikre kvaliteten på tolkene som blir bestilt. Dette vil skje i et prøveprosjekt i regi av IMDi hvor enkelte domstoler har sagt seg villig til å delta. I prosjektet skal ny programvare for direkte bestilling av tolk prøves ut.

SAMARBEID MED ANDRE AKTØRER

Domstoladministrasjonen (DA) har over år hatt et meget godt samarbeid med Universitetet for Miljø og Biovitenskap (UMB). Som følge av at utdanningsmonopolet ville bli opphevet, tok DA initiativ til tettere samarbeid med Høgskolen i Bergen (HiB) og innledet dialog med Universitetet i Bergen (UiB). I 2013 vil dette samarbeidet fortsette og utvikles i tillegg til at det kan være aktuelt å knytte nærmere kontakt med andre relevante utdanningsinstitusjoner.

Jordskiftedomstolene foretar grenseoppgang i mange vernesaker. DA har derfor jevnlig kontakt med Direktoratet for naturforvaltning, for å sikre at jordskiftedomstolene får tilstrekkelig grunnlag for sin behandling, og at arbeidsprosessene og rutinene for denne type saker blir så ensartet som mulig.

Jordskiftedomstolene leverer hvert år mange avgjørelser til tinglysing og registrering i eiendomsregistret (matrikkelen). For å sikre optimal saksgang ved registreringen hos matrikkelfører og enighet om hvilke data som skal leveres, er DA i jevnlig dialog med Statens kartverk.

OPPHEVING AV UTDANNINGSMONOPOLET VED UMB

Universitetet for Miljø og Biovitenskap (UMB) har hatt monopol på utdanning av jordskiftedommere. I forbindelse med arbeidet med ny jordskiftelov har DA tatt til orde for å oppheve dette monopolet og at denne reformen gjennomføres som en endring i gjeldende jordskiftelov. I Prop. 3L (2012-2013) fremmet Landbruks- og matdepartementet (LMD) forslag om å opphevelse av utdanningsmonopolet. Lovforslaget ble enstemmig vedtatt i Storting 13. desember 2012. Landbruks- og matdepartementet har

KOMPETANSEHEVING GIR SERVICE

– *Publikumsservice er etter vårt syn et resultat av kompetanse, innsats og kvalitet i alle ledd – og over tid. Kvalitets- og servicearbeidet retter seg særlig til partene og aktørene i rettsapparatet. Vi har derfor årlig felles kompetansehevingsprosjekter og samhandlingssprosjekter med rettens aktører.*

Sør-Østerdal tingrett

delegert myndigheten til å fastsette kompetansekravene til framtidens jordskiftedommere til DA. Den nye bestemmelsen trer i kraft 1.2.2013.

DOMMERMØTET 2012

Dommermøtet 2012 ble kombinert med markeringen av at Den norske Dommerforening (DnD) fylte 100 år i mai. Møtet ble arrangert ved Radisson Blu Plaza Hotel i Oslo 3. mai.

DnD arrangerte en fagdag 2.mai i forbindelse med lanseringen av jubileumsboken Dommernes uavhengighet, Den norske Dommerforening 100 år.

Åpningen av dommermøtet ble holdt i Universitetsaulaen med blant annet H.M. Kongens tilstedeværelse. Under den høytidelige åpningen kom det hilsningsstaler fra blant annet høyesterettsjustitiarius Tore Schei, justisminister Grete Faremo, styreleder Karl Arne Utgård, leder i Den europeiske dommerunion, Dr. Gerhard Reissner og leder i Den norske Dommerforening, lagdommer Håvard Holm. Kunstnerisk innslag av trompetist Ole Edvard Antonsen.

Tema for fagprogrammet var Domstolenes og dommernes samfunnsbetydning i et framtidsperspektiv og Endringer i dommernes mediehverdag.

FAGRÅD IKT

Fagråd IKT har virket som rådgivende organ og møteplass siden 2006, og består av representanter for organisasjonene og DA. Rådet skal bidra til at informasjons- og kommunikasjonsteknologi utnyttes på en god måte i det daglige arbeidet i domstolene, og til å utvikle virksomheten. Rådet skal, med bakgrunn i domstolenes virksomhet og behov, gi DA råd om prioriteringer og satsinger på IKT- området. DA skal rådføre seg med rådet i spørsmål av strategisk eller prinsipiell karakter, og i saker som har vesentlig betydning for domstolenes virksomhet. I 2012 ble det avholdt fire møter.

Fra 2012 er fagrådets medlemmer:

- **Aage Rundberget**, Frostating lagmannsrett
- **Solveig Moen**, DA
- **Kjersti Buun Nygård**, Høyesterett
- **Arnhild Olsen**, Oslo tingrett
- **Jon Opsahl**, Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett
- **Frode Pettersen**, Indre Sogn jordskifterett
- **Bjørnar Eirik Stokkan**, Hålogaland lagmannsrett
- **Inger-Anne Fånes Sætermo**, DA
- **Tom Fr. Vold**, Stavanger tingrett
- **Olav Aasen**, DA (Leder)
- **Lars Bjerke**, DA (Sekretær)

EVALUERING AV LANDSKONSULENT-ORDNINGEN I JORDSKIFTE

Evalueringsrapporten ble sendt på høring med høringsfrist i mars 2012. DA har i etterkant foretatt en systematisk gjennomgang av alle innspill. Høringsuttalelsene er entydige på at ordningen må videreføres og at det er hensiktsmessig å vurdere en nærmere samlokalisering av landskonsulentene. Domstoladministrasjonen gjennomgikk evalueringsrapporten og høringsuttalelsene i 2012. Domstoladministrasjonen vil ikke kunne konkludere i denne saken før det er klart om ny jordskiftelov vil åpne for en organisasjonsmessig løsning av landskonsulentordningen. I tillegg vil resultatet av den pågående organisasjonsgjennomgang i DA kunne påvirke DAs beslutning.

REGELUTVALGET

DA opprettet i mai 2008 Regelutvalget, som har medlemmer fra domstolene og DA. Formålet med Regelutvalget er å bidra til at innspill fra domstolene om behov for regelendringer blir samlet og systematisert. På den måten tilrettelegges det for at DA kan formidle behov for regelendringer i strukturert form overfor Justisdepartementet og andre departement.

Det er domstolene som har førstehåndskunnskap om hvordan regelverket fungerer i praksis. Det er derfor særlig viktig at domstolene gir innspill om behov for regelendringer. Dommere og saksbehandlere i domstolene kan sende regelendringsinnspill til Regelutvalget per e-post til DA-Regelutvalget@domstol.no

Regelutvalget har så langt levert seks rapporter til DA. Rapport nr. 6 ble levert i februar 2012. Rapportene forelegges for styret i DA før de sendes til Justisdepartementet for videre oppfølging. I faste årlige rettspleiemøter mellom DA og Justisdepartementet er oppfølging av Regelutvalgets rapporter et tema.

Regelutvalget har i 2012 hatt følgende sammensetning:

- **Lagdommer Arne K. Uggerud**, Frostating lagmannsrett (leder til juni 2012)
- **Tingrettsdommer Hanne Sofie Bjelland**, Oslo tingrett (leder fra juni 2012)
- **Lagdommer Nils Ihlen Ramm**, Borgarting lagmannsrett
- **Lagdommer Bjørnar Stokkan**, Hålogaland lagmannsrett
- **Sorenskriver Liv Synnøve Taraldsrud**, Eiker, Modum og Sigdal tingrett
- **Seniorrådgiver Espen Eiken**, Domstoladministrasjonen
- **Seniorrådgiver Klaus R. Kristiansen**, Domstoladministrasjonen

SAMISK DIMENSJON I RETTSVESENET

Rapport om den samiske dimensjon i rettsvesenet ble avgitt til Domstoladministrasjonen (DA) i januar 2011. Rapporten gjør rede for hvilke rettslige forpliktelser domstolene og DA har overfor den samiske befolkningen i Norge.

DA har begynt oppfølgingen av tiltak for å ivareta den samiske dimensjon i rettsvesenet. En delegasjon fra DA besøkte våren 2012 Indre-Finnmark tingrett og Sametinget for å diskutere ulike temaer knyttet til den samiske befolkningen i Norge. Sametinget og DA er enige om at det er viktig å informere hverandre om arbeidet som blir gjort fra begge parter med henhold til samisk språk og kultur.

MODERAT SPESIALISERING I DOMSTOLENE

Åtte alminnelige domstoler, 2 lagmannsretter og 6 tingretter, har siden 2008 deltatt i en forsøksordning med moderat spesialisering. Forsøksordningen har høsten 2012 munnet ut i rapporten "Spesialisering i domstolene", utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av domstolledere/avdelingsledere fra disse åtte domstolene. Til grunn for forsøksordningen ligger et fokus på tiltak for kvalitetsheving av domstolarbeidet.

SATSING PÅ KOMPETANSE

– *Ei viktig satsing i 2012 har vore kompetansetiltaka. Vi har rydda rom for slikt utviklingsarbeid gjennom 9 berammingsfri dagar årleg. Kompetanseutvalet jobbar aktivt og godt, og mange av fagdagane i 2012 blei brukt til vellukka seminar, dels med eigne krefter, dels med eksterne foredragshaldarar.*

Gulating lagmannsrett

Arbeidsgruppens hovedinntrykk er at domstolledere og dommere som har deltatt i forsøksordningen er positive til moderat spesialisering og ønsker å videreføre dette arbeidet. Forsøksdomstolene rapporterer blant annet om:

- økt faglig kompetanse,
- høyere kvalitet på gjennomføring av saker og på avgjørelser og rutiner,
- økt jobbtilfredshet,
- effektivisering av domskriving og gjennomføring,
- dyktiggjøring av dommere som meklere
- økt antall meklinger med økt løsningsrate

Det er arbeidsgruppens erfaring at domstolen må være over en viss størrelse for at den skal kunne egne seg for en ordning med moderat spesialisering.

DA har satt av noe midler i 2013 til å støtte kompetansetiltak for moderat spesialisering i domstolene, slik at den enkelte domstol kan søke om støtte til å delta på ulike kompetansetiltak med begrunnelse i sin spesialisering. Det vil på sikt bli vurdert å etablere arenaer for kompetanse- og erfaringsutveksling mellom de domstoler og dommergrupper som organiserer arbeidet på denne måten.

ERSTATNINGSKRAV FOR PÅSTÅTTE FEIL I DOMSTOLENE

Domstoladministrasjonen (DA) er motpart ved krav om erstatning fra staten for påståtte feil i domstolene. I 2012 ble det satt fram krav om erstatning i 31 saker, mot 23 i 2011. De fleste erstatningssakene behandles av domstolene (ankedomstolen eller sideordnet domstol for den domstol der den påståtte feilen er begått). En stor andel krav sendes også direkte til DA og avgjøres etter behandling i DA.

I 2012 ble DA pålagt å betale erstatning i åtte erstatningsaker. Omtrent halvparten av sakene var da ennå ikke endelig avgjort. Til sammenlikning ble DA året før pålagt å betale erstatning i ni saker. Samlet utbetaling for erstatningsansvar i 2012 er ca. 1 170 000,- kroner.

De vanligste årsakene til erstatningsansvar er reassumering på grunn av forhold i domstolene, inhabilitet hos dommer og mangelfull kontradiksjon.

KVALITET

– Kvalitetsarbeid, kompetansearbeid og utvikling av arbeidsrutiner griper inn i hverandre og er funksjoner av arbeidets innhold, som er å avgjøre saker raskt og riktig. Det er viktig å se, og legge til grunn, at grunnlaget for læring og organisasjonsbygging er arbeidet med sakene.

Hålogaland lagmannsrett

UTVIKLINGSARBEID 2013

Saksbehandlingstid i Jordskiftedomstolene

Jordskifterettene har alltid registrert resultatet av virksomheten ved hjelp av forskjellige indikatorer. Fra slutten av 1940-tallet begynte man å registrere gjennomsnittsalder på avsluttede saker. Denne beregnes fra saken kreves til den avsluttes. I 1994 ble saksbehandlingstid innført som indikator, den beregnes fra første til siste rettsmøte. Det har imidlertid aldri vært nedfelt særskilte krav til saksbehandlingstid.

Det at en avgjørelse treffes i rimelig tid er viktig både ut fra hensynet til partene og rettsvesenets renommé. Det ble derfor som en del av prosjektet "Jordskifterettens ressursbehov- fase 2" – vurdert om det skulle innføres mål for saksbehandlingstiden. Delprosjektets anbefalinger ble sendt på høring i 2009. Det kom en rekke uttalelser til dette spørsmålet. I 2012 ble disse systematisert og gjennomgått. Domstoladministrasjonen laget et notat hvor tilrådingene ble drøftet i rapporten "Utvikling av resultatindikatorer og ressursfordelingsmodell". I notatet drøftes:

- Hvordan skal saksbehandlingstid i jordskiftedomstolene defineres?
- Skal det fastsettes et mål for saksbehandlingstid, og hva skal dette eventuelt være?
- Hvordan skal målet om saksbehandlingstid forankres?

Notatet ble sendt på høring i desember 2012, og DA vil i løpet av første kvartal 2013 ta konkret stilling til punktene ovenfor.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Åpenhet

OM VERDIEN ÅPENHET HETER DET:

- Domstolene skal være åpne og tilgjengelige for alle
- Domstolene skal arbeide for økt kunnskap om rettsamfunnet og sin virksomhet og herunder delta i den rettspolitiske debatt om domstolfaglige spørsmål
- Domstolene skal utvise åpenhet om alle sider ved sin virksomhet for å opprettholde tilliten i samfunnet

NETTSTEDER FOR DOMSTOLENE

Alle offentlige virksomheter i Norge skal legge til rette for det som kalles digitalt førstevalg. Det vil si å gjøre elektronisk kommunikasjon til den primære kanalen for dialogen med innbyggerne.

Domstolenes nettsteder gir i hovedsak informasjon til domstolens brukere, skoleelever, studenter og det rettsøkende publikum. Informasjonen på nettstedene jordskifte.no og domstol.no er generell informasjon som gjelder uavhengig av hvilken domstol man forholder seg til. Domstolens egne nettsteder har i tillegg informasjon som er relevant for brukerne av den aktuelle domstolen. Alle de 73 alminnelige domstolene og 22 av 39 jordskifte-domstoler har egne nettsteder. Det samme har Tilsynsutvalget for dommere, Innstillingsrådet for dommere og Finnmarkskommisjonen.

I siste halvdel av 2012 ble gjort forberedelser til at alle domstolnettsteder skulle tilpasses kravene til universell utforming av nettsidene. Dette ble gjort for å sikre at blant annet personer med synshemninger og lesevaner kan bruke nettsidene på samme måte som alle andre. Samti-

dig ble det gjort flere endringer for å gjøre nettstedene mer brukervennlige i form og innhold.

Endringene skal implementeres helt i starten av 2013. Samtidig skal Domstoladministrasjonen.no implementeres i domstol.no, og blir derfor ikke lenger et eget nettsted.

De mest besøkte sidene i 2012:

Side
1. Domstol.no – Forside
2. Når går rettsaken? (for pressen)
3. Elektronisk pressemappe – rettsavgjørelser
4. Når går rettsaken (for publikum)
5. Høyesterett åpningsside
6. Oslo tingrett – Når går rettsaken
7. Om domstolene
8. Domstol.no/ledige stillinger
9. Domstol.no/domstoloversikt
10. Oslo tingrett – åpningsside

SOSIALE MEDIER

I 2012 videreutviklet Domstoladministrasjonen (DA) satsingen på sosiale medier med en egen facebook-side for meddommere. Hensikten med å ta i bruk sosiale medier er i hovedsak å styrke dialogen med brukere og publikum. Dette skjer ved å skape oppmerksomhet og få tilbakemeldinger på den informasjonen vi har på nettstedene våre. I 2011 laget DA en veileder for domstoler som vurderer bruk av sosiale medier og en Vær varsom-guide for domstolmedarbeidere. Begge dokumentene ligger på domstolens intranett. Enkelte domstoler har også utviklet egne sider på Facebook og Twitter.

Sosiale nettsteder pr. 31.12.2012:

www.twitter.com/domstoladm
www.twitter.com/oslotingrett
www.twitter.com/frstadingrett
www.twitter.com/obyf
www.facebook.com/domstoladministrasjonen
www.facebook.com/lekdommer

INFORMASJONSAPP FOR UNGE VITNER

Hvert år møter ca. 70 000 mennesker som vitner i norske domstoler. Mange av disse er unge, og har liten eller ingen kjennskap til det norske rettssystemet. For noen kan det å bli innkalt som vitne i en rettsak skape uro og usikkerhet. DA har derfor gjennom et tverrfaglig samarbeid i justis-sektor utviklet en informasjonsapplikasjon (app) til unge vitner som tar sikte på å skape større trygghet rundt vitnesituasjonen. Målgruppen for applikasjonen er 16 år og oppover. Applikasjonen er også aktuell for voksne med begrenset kjennskap til rettssystemet.

Applikasjonen er utviklet for å gjøre informasjon om det å være vitne mer tilgjengelig, med et klart språk som skal oppleves som forståelig, og gjennom en informasjonskanal som unge benytter seg av. Det er også utarbeidet en plakat for markedsføring av appen, og kan fås ved henvendelse til DA.

PRESSETJENESTE PÅ NETT

Tingrettenes og lagmannsrettenes berammingslister for pressen er tilgjengelige på nett. Domstolene kan også publisere avgjørelser og tiltaler på menypunktet pressetjenester på den enkelte domstols nettsted og på www.domstol.no. Flere domstoler har benyttet seg av løsningen og pr. 31.12.2012 deltok følgende 25 domstoler i ordningen:

IMØTEKOMANDE TONE OG INFORMASJONS-MØTER

Vi ønsker god kommunikasjon mellom domstolen og brukerne. Vi har ein imøtekmande tone i telefonen og legg til rette for orientering for brukarar som oppsøker domstolen. Elles deltar vi i ulike fora for å presentere jordskifteretten og dei verkemidla vi tilbyr. I 2012 har vi hatt informasjonsmøte med administrativ og politisk leiing i så nær som alle kommunane i soknet.

Øvre Telemark jordskifterett

Lagmannsretter: Agder, Borgarting, Eidsivating, Frostating, Gulating og Hålogaland.

Tingretter: Asker og Bærum, Aust-Agder, Bergen, Fosen, Fredrikstad, Gjøvik, Hammerfest, Hardanger, Haugaland, Hedmarken, Inntrøndelag, Kristiansand, Larvik, Nedre Romerike, Nordhordland, Nordmøre, Nord-Troms, Nordre Vestfold, Oslo, Romsdal, Salten, Sarpsborg, Stavanger, Sunnmøre, Sør-Østerdal, Tønsberg, Trondenes og Søre Sunnmøre tingrett.

I tillegg publiserer Høyesterett sine avgjørelser på www.hoyesterett.no.

Hensikten med pressetjenesten på nett er å tilby et system der domstolene enklere skal kunne gi pressen adgang til dokumenter. Det bidrar også til en mer lik praksis i hvordan mediene gis innsyn i rettsavgjørelser. Ca 1600 journalister har adgang til pressetjenestene. DA behandler søknadene fra journalister som ønsker adgang.

De lukkede pressesidene erstatter de fysiske pressemappe, samt utsendelser pr. telefaks og e-post. Noen dokumenter, med begrensninger i offentligheten, kan i følge regelverket ikke publiseres på nettsteder. For å få adgang til disse må pressen kontakte domstolene.

Berammingslisten for samtlige tingretter og lagmannsretter er tilgjengelig på nett både for publikum og presse. Forskjellen på de to presentasjonene er at pressen får navn på tiltalte i straffesaker.

MEDIEKONTAKT

For å legge til rette for mediernes innsyn i rettsaker gjøres et omfattende arbeid i hver enkelt domstol. I 2012 utgav Dommerforeningens medieutvalg en 3. utgave av håndboken "Dommerne og mediene" med råd og veiledning. Domstoladministrasjonen gir råd og støtte for dommere og domstoler som skal behandle omfattende saker med større medieinteresse.

DOMMERNES MEDIERUPPE

Dommernes mediegruppe består av dommere som spesielt har påtatt seg å være tilgjengelige for journalister som ønsker kontakt med dommere. De kan bistå mediene når det er behov for uttalelser eller forklaringer fra en dommer. Utgangspunktet er et ønske om å bidra til åpenhet og økt kunnskap om domstolene hos allmennheten. Medlemmene av dommernes mediegruppe uttaler seg ikke på vegne av de norske domstolene, enkeltdomstoler eller andre dommere, men gir kun uttrykk for sine personlige meninger.

Aktivitetet for gruppens medlemmer økte betydelig i forbindelse med 22. juli-saken, der de bistod mediene med bakgrunnsinformasjon og kommentarer. I 2012 ble det gjennomført ett medieseminar for mediegruppen.

Medlemmene i dommernes mediegruppe er:

- **Tingrettsdommer Kirsten Bleskestad**, Asker og Bærum tingrett
- **Tingrettsdommer Elizabeth Baumann**, Stavanger tingrett
- **Sorenskriver Geir Engebretsen**, Oslo tingrett
- **Tingrettsdommer Kjetil Gjøn**, Sunnmøre tingrett
- **Lagdommer Jon Kapelrud**, Frostating lagmannsrett
- **Lagdommer Bjørn Lillebergen**, Gulating lagmannsrett
- **Tingrettsdommer Rune Lium**, Trondheim tingrett
- **Tingrettsdommer Frank Schmidt**, Sunnhordland tingrett
- **Tingrettsdommer Anne Kamilla Silseth**, Stavanger tingrett
- **Lagdommer Vidar Stensland**, Hålogaland lagmannsrett
- **Tingrettsdommer Ina Strømstad**, Oslo tingrett
- **Tingrettsdommer Siri Vigmostad**, Nedre Telemark tingrett

Gruppen ble opprettet i 2007 som et samarbeid mellom Den norske Dommerforening og DA. DA er tilrettelegger for Dommernes mediegruppe.

Mer informasjon og oversikt over medlemmene finnes på: www.domstol.no/mediegruppe

INTERNASJONALT ARBEID

Europarådet

Domstoladministrasjonen deltar i to kommisjoner under Europarådet - The European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) og The Lisbon Network. CEPEJ har som mål å bidra til effektivitet og god funksjonalitet i medlemslandenes justisvesen. Kommisjonen utgir hvert annet år en evalueringsrapport over rettssystemene i medlemslandene basert på de enkelte lands innrapportering. Den femte evalueringsrapporten, med data for 2010, ble publisert 20. september 2012.

Det ble avholdt to plenums møter i CEPEJ i 2012. Leder av internasjonalt sekretariat i DA, Audun Hognes Berg, ble i plenums møtet 6.-7. desember 2012 gjenvalgt som medlem av styret i CEPEJ for to nye år. To norske domstoler, Frostating lagmannsrett og Nedre Romerike tingrett, er med i et nettverk av europeiske domstoler, som blant annet vektlegger ulike tiltak for å forbedre effektiviteten i domstolene. The Lisbon Network har vektlagt opplæring av dommere og påtalemyndighet. Det administrative ansvaret for nettverket ble i desember 2010 overført til sekretariatet for CEPEJ.

European Network for Councils of the Judiciary (ENCJ)

ENCJ er et EU-basert nettverk for nasjonale domstolsråd. DA ble tatt opp som observatør i 2009.

DA deltok under generalforsamlingen i Dublin 9.-10. mai 2012. Lagdommer Wiggo Storhaug Larssen og seniorrådgiver Iwar Arnstad fra DA har i 2012 deltatt i to arbeidsgrupper knyttet til henholdsvis Judicial reform og sammenstilling av anbefalinger for hvordan Judicial Councils ideelt bør settes sammen.

PROFILERING GJENNOM VERNESAKER

– I samband med vernesakene dette året, har vi engasjert flere ekstrahjelpere der vi får sjansen til å vise fram jordskifteretten. Det å engasjere studenter i ein spennende sommarjobb, vil vi også satse på i framtida. Vi profilerer også domstolen ved å delta på årleg yrkesmesse i regi av vidaregåande skular i distriktet.

Øvre Telemark jordskifterett

International Association of Court Administration (IACA)

IACA er en globalt forankret organisasjon som retter seg mot lokal og nasjonal domstoladministrasjon. Organisasjonen ble etablert i 2003. Et av formålene var å tilby profesjonell støtte til domstolsoppbyggingen i land under omstilling til demokrati. IACA arrangerer både internasjonale og regionale konferanser.

Avdelingsdirektør Kersti Fjørstad fra DA er styremedlem i IACA, og ble i desember 2012 valgt til visepresident for den europeiske regionen.

Bilateralt samarbeid med High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina (HJPC)

DA inngikk 20. april 2012 avtale med HJPC om samarbeid for 2012 og 2013 knyttet til rettsmekling og tvangsfullbyrdelse.

Lagdommer Wiggo Storhaug Larssen, tingrettsdommerne Marianne Fallan Kristensen og Rune Lium, og dommer Anne Vinje er knyttet til gjennomføringen av prosjektene.

[Les om EØS-samarbeidet på side 20.](#)

NORDISK SAMARBEID

DA er en del av et utvidet Nordisk samarbeid innen jordskiftefaget. Årlig møtes DA, Lantmåteriet i Sverige og Finland, samt Bayern i Tyskland for å diskutere relevante tekniske og jordskiftefaglige temaer. Hensikten med møtene er å utveksle erfaringer og diskutere problemstillinger som er felles for landene. I 2012 var Sverige vertskap for møtet.

INNSYN I DOMMERFORSIKRINGER

Domstoloven § 60 stiller krav om at alle dommere, både faste og midlertidige, skal avgi skriftlig forsikring.

I 2012 var det stort fokus på dommerforsikringer, og DA mottok en rekke innsynsforespørslers. Bakgrunnen for den store interessen rundt dommerforsikringer var at det i DAs arkiver manglet en del eldre dommerforsikringer som skal ha vært avgitt før DA ble opprettet (2002). Felles for henvendelsene til DA var at man mente manglende dommerforsikring innebar opphevingsgrunn for konkrete rettsavgjørelser.

For å imøtekomme henvendelsene fra publikum, la DA dommerforsikringene ut på sine nettsider. DA innhentet

ÅPENHET MOT INN- OG UTLAND

– Oslo tingrett har hatt besøk fra 9 delegasjoner fra innland og utland. I tillegg til flere delegasjoner fra Sverige og Danmark har vi i år hatt besøk fra bla Russland og Island. Ca 160 skoleklasser var på besøk for undervisning/omvisning samt for å overvære rettssaker i Oslo tingrett i 2012.

Oslo tingrett

fornyede dommerforsikringer fra de dommere hvor man ikke kunne finne tidligere avgitte dommerforsikringer.

I kjennelse 26. juni 2012 behandlet Høyesterett en sak om dommerforsikringer. I den konkrete saken la Høyesterett til grunn at det var avgitt dommerforsikring. Høyesterett uttalte likevel at manglende dommerforsikringer ikke er en absolutt opphevingsgrunn. DA forholder seg til avgjørelsen. DA vil likevel understreke at så lenge domstollovens bestemmelse om dommerforsikring står uforandret, vil DA sørge for at forsikringer blir innhentet i forbindelse med utnevning av dommere.

SIDEGJØREMÅLSREGISTERET FOR DOMMERE

Et offentlig register over dommers sidegjøremål ble opprettet 1. mars 2003. Tilliten til domstolene er avhengig av at det ikke kan stilles spørsmål ved dommernes uavhengighet og integritet. Siden opprettelsen har 1617 dommere vært oppført i registeret. Ved årsskiftet 2012/2013 var 796 dommere oppført.

Registeret inneholder opplysninger om dommers sidegjøremål, investeringer over NOK 200.000 eller 10 prosent eierandel i selskap. I tillegg kommer siste stilling før utnevning til dommer.

Bestemmelsene omfatter både faste og midlertidige dommere i de alminnelige domstolene og jordskifte-domstolene, herunder også dommerfullmektiger og avdelingsingeniører med allment løyve. Sidegjøremål er i domstoloven som medlemskap, verv eller andre engasjementer i eller for organisasjoner, foretak, foreninger eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune.

ÅRLIGE KONTAKTMØTER

– Retten avholder årlige kontaktmøter i straffesakskjeden med lokal påtaleleder, den faste forsvarer og de faste bistandsadvokatene. På møtene diskuteres blant annet rutiner for avvikling av straffesaker og evaluering av felles mål for gjennomsnittlig beramningstid i meddomsrettsaker.

Glåmdal tingrett

Utgangspunktet for bestemmelsen er at alle sidegjøremål skal registreres med unntak av medlemskap i politiske partier, trossamfunn, interesseorganisasjoner og ideelle foreninger. Verv i ideelle foreninger med mindre enn 100 medlemmer, samt enkeltstående foredrag og lignende, er også unntatt fra registrering. Sidegjøremål skal registreres snarest mulig og senest innen en måned etter at man påtok seg det.

Domstoladministrasjonen har godkjenningmyndighet, men har delegert godkjenning med unntak av næringsvirksomhet og granskning til den enkelte domstolleder. For dommere i Høyesterett er godkjenningmyndigheten etter loven lagt til Høyesterettsjustitiarius.

For dommere ved de alminnelige domstolene ligger registeret på www.domstol.no, mens det for jordskiftedommerne ligger på www.jordskifte.no.

Registeret inneholder følgende opplysninger;

- dommerens tittel, navn og domstolstilknytning
- hva gjøremålet består i
- hvem som eventuelt er oppdragsgiver
- tidspunktet for og varigheten av sidegjøremålet og
- om dommeren mottar godtgjøring

RETT PÅ SAK

Domstolmagasinet Rett på Sak kommer ut med fire nummer i året. Hensikten med magasinet er å bidra til å sette dagsorden på domstolfaglige spørsmål, faglig utvikling for alle ansatte i domstolene og å være identitetsbyggende for de som arbeider i, og med, domstolene.

I 2012 ble Rett på sak distribuert til de rundt 1900 ansatte i domstolene, samt til rundt 550 andre interessenter innen politikk, forvaltning, justissektor, medier og utdanningsinstitusjoner. Opplaget er på 2800 eksemplarer. Redaksjonen utgjøres av informasjonsenheten i DA. Det har vært jevnt tilfang av artikler og innlegg til magasinet, og også i året som har gått har dagsaviser og enkelte fagtidsskrift referert til Rett på sak.

JORDSKIFTENYTT

DA ser det som en viktig oppgave å informere ansatte i domstolene om hva som skjer innenfor domstolene og DA. For jordskiftedomstolene har dette tradisjonelt skjedd via

jordskiftedomstolenes intranett. Tilbakemeldinger DA får fra jordskiftedomstolene indikerer at det likevel er et udekket behov for informasjon om jordskifte.

I 2012 etablerte DA nyhetsbrevet Jordskiftenytt som et ledd i å bedre informasjonen til ansatte i jordskiftedomstolene. Informasjonen er et supplement til dagens intranett og inneholder blant annet nytt om stillinger, kommende og gjennomførte møter, samt nytt fra Lovdata, med hovedvekt på relevante avgjørelser fra lagmannsrettene. Jordskiftenytt distribueres via intranett og hadde 7 utgivelser i 2012.

UTVIKLINGSARBEID 2013

Økt synliggjøring av jordskiftedomstolene

Jordskifte og jordskiftedomstolene er for mange svært ukjent. DA startet derfor opp et arbeid i 2012 med å diskutere hvilke tiltak som burde iverksettes for å gjøre jordskifte og jordskiftedomstolene mer synlige. Dette arbeidet vil fortsette mer planmessig og målrettet i 2013. Målsettingen er at jordskiftedomstolene skal fremstå som attraktive arbeidsplasser for framtidige jobbsøkere, og at jordskifte som virkemiddel skal bli mer kjent.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Service

OM VERDIEN SERVICE HETER DET:

- Domstolene skal yte profesjonell service av høy kvalitet
- Domstolenes medarbeidere skal være gode representanter for domstolene og vise imøtekommenhet

SERVICE & SAMHANDLING I DOMSTOLENE

Alle i domstolene er servicemedarbeidere, og domstolens håndtering av de ulike aktørene og brukerne påvirker omdømmet. Formålet er å skape bevissthet rundt situasjoner der domstolene møter brukerne, fra direkte kontakt til skriftlig kommunikasjon. Service utad forutsetter blant annet et godt samhandlings- og servicemiljø internt. Service & samhandlingsseminaret inneholder elementer som tuftes på verdiene i domstolenes idé- og verdigrunnlag.

DA vil bidra til at domstolene når ovennevnte mål i domstolenes idé- og verdigrunnlag. Holdningsskapende tiltak som ble startet opp i 2007/2008, har stadig blitt utviklet i DA og i domstolene.

Pr 31.12.2012 har til sammen 68 domstoler (38 jordskifte-domstoler og 30 alminnelige domstoler) gjennomført Service & samhandling. Til sammen har 1153 ansatte deltatt på seminarene i perioden 2007-2012. Målet er at samtlige domstoler skal ha fått tilbudet i løpet av de nærmeste årene.

I 2012 gjennomførte 71 ansatte fra følgende domstoler

Service & samhandling:

- Moss tingrett
- Inntrøndelag tingrett
- Nedre Buskerud jordskifterett
- Nord-Østerdal jordskifterett
- Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett
- Glåmdal jordskifterett
- Eidsivating jordskifteoverrett

SERVICESEMINAR FOR SAKSBEHANDLERE OG DOMSTOLLEDER

Seminaret omfatter domstolsleders ansvar for den viktige ledelsesforankringen og de ansattes eget ansvar for servicenivået i domstolen. Det gis verktøy som kan brukes for å opprettholde og å øke servicenivået, med stor vekt på arbeidsmiljø, gode rutinebeskrivelser og holdningsarbeid. Det gis praktiske oppgaver, og det legges opp til fortsatt arbeid i domstolen etter seminaret for å sikre kontinuitet.

I 2012 ble det avholdt serviceseminar for saksbehandlere, administrasjonssjef og domstolleder i Sunnmøre tingrett.

BRUKERSENTERET OG FAGSTØTTE

Brukersenteret i DA, som gir teknisk brukerstøtte, og den faglige brukerstøtten for Lovisa mottok til sammen over 22 000 telefonhenvendelser i 2012, en økning på rundt 3000 sammenlignet med 2011. Av disse mottok Brukersenteret ca. 19 000 (16 000 i 2011), mens Lovisa brukerstøtte mottok i overkant av 3000 samtaler (samme som i 2011). I tillegg ble rundt 17 000 e-poster besvart, en økning på rundt 1000 fra 2011.

Grunnen til økningen i 2012 er primært henvendelser fra januar til mars, som i hovedsak skyldes overgangen til ny terminalserverløsning og problemer som oppstod i forbindelse med denne.

Brukersenterets tekniske kompetanse benyttes også i andre sammenhenger, for eksempel ved bistand til prosjekter som Aktørportalen, IP-telefoni, nytt meddommerutvalg og ny terminalserverløsning.

TRÅDLØST NETT

DA har de senere år gjennomført utrulling av trådløse nettverk (WLAN) i domstolene, og har i 2012 kunnet tilby dette til alle som har søkt. Ved årets utgang kunne 50 domstoler tilby trådløst nettverk til brukerne, noe som er mer enn en fordobling fra et år tilbake. Det er i denne forbindelse anskaffet overvåknings- og administrasjonsverktøy for å sikre stabil drift av infrastrukturen fra 2013.

I forbindelse med 22. juli-saken ble det installert et separat trådløst nettverk med svært høy kapasitet i Oslo tinghus. Deler av dette er nå innlemmet i den sentrale infrastrukturen i tinghuset.

IP-TELEFONI

Telefoniløsningen for domstolene skal tilby tidsmessige tjenester, og det omfatter også sentralbordtjenester med mer. I 2012 gjennomførte DA kartlegging av alternative produkter og leverandører. I sammenheng med dette er det gjennomført intervjuer med sentralbordoperatører i domstolene og DA for å kartlegge hvilke tjenester som er ønskelige å ta med i en framtidig fellesløsning.

KVALITET OG SERVICE

- I 2012 har prioriterte områder vært kvalitetsnivå når det gjelder avgjørelser, saksbehandlingstid og ikke minst fortsatt god service ovenfor publikum og aktører.

Heggen og Frøland tingrett

TRÅDLØST NETT

- Vi har fortsatt fokus på domstolens ide- og verdigrunnlag i vårt arbeid. Vi ønsker å yte service til våre besøkende, parter, presse og publikum. I 2012 fikk vi installert trådløst nett i våre lokaler. Dette har blitt meget godt mottatt av våre brukere.

Fredrikstad tingrett

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Effektivitet

OM VERDIEN EFFEKTIVITET HETER DET:

- Domstolene skal ha en forsvarlig og effektiv saksavvikling
- Domstolene skal til enhver tid ha rutiner og arbeidsformer som sikrer en god og effektiv ressursutnyttelse

VIDEOKONFERANSER I DOMSTOLENE

Videokonferanser kan brukes i både i sivile saker og i straffesaker. I sivile saker reguleres bruken av fjernavhør og fjernmøter av tvisteloven. I straffesaker trådte nye generelle regler om fjernmøter og fjernavhør i kraft i 2011 ved endringer i straffeprosessloven og ny forskrift om fjernmøter og fjernavhør.

Fjernmøteteknologi er i mange tilfeller et godt alternativ til fysisk fremmøte i domstolen, og mange domstoler gir uttrykk for at utstyret også gjør det enklere å bruke barnehusene for avhør.

Ved utgangen av 2012 hadde 41 av de alminnelige domstolene videokonferanseutstyr.

Domstoladministrasjonen (DA) startet i 2012 arbeidet med anskaffelse av rammeavtale for fjernmøteløsninger for justissektoren. Avtalen vil dekke behovet for fjernmøteløsninger i møterom av ulik størrelse, rettssaler og mobile formål. Avtalen vil etter planen være signert og klar til å brukes i august 2013.

RAPPORT STORE STRAFFESAKER

Rapport om ressurs- og tidsbruk i omfattende straffesaker ble avgitt til DA i desember 2011. Arbeidsgruppens oppdrag var å foreslå konkrete forslag som kan bedre samhandling mellom aktørene og effektiviteten ved domstolenes behandling av de mest langvarige og omfangsrike straffe-

EFFEKTIV RETTSMEKLING

– *Embetets spesialisering i forhold til rettsmekling har gitt en tydelig gevinst på avviklingstiden. Antall rettsmeklede tvistesaker er stadig stigende og løsningsprosenten likeså. Løsningsprosenten er kort og godt formidabel og embetet får stadig tilbakemeldinger på kvaliteten som utøves av rettsmeklerteamet.*

Stavanger tingrett

sakene. Disse ble definert til å være saker der hoved- eller ankeforhandlingen varer i mer enn 60 timer.

Arbeidsgruppen har foreslått tiltak av ulik karakter; administrative tiltak som kan iverksettes uten at lovendring er påkrevd, tiltak under saksforberedelsen som vil kunne implementeres innenfor gjeldende prosesslovgivning, konkrete lovendringer, samt lovendringer som bør vurderes nærmere. Mange av de foreslåtte tiltakene er egnet til å bedre effektiviteten i behandlingen av straffesaker generelt. I mai 2012 ble rapporten oversendt domstolene samt andre aktører og interessenter; så som påtalemyndigheten, politiet, Advokatforeningen, Dommerforeningen, samt både lov- og sivilavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet.

Arbeidsgruppen har bestått av:

- **Lagdommer Monica Hansen Nylund (leder)**, Hålogaland lagmannsrett
- **Avdelingsleder/tingrettsdommer Anne Margrethe Lund**, Oslo tingrett
- **Førstestatsadvokat Olav Helge Thue**, Oslo statsadvokatembeter
- **Advokat Anders Brosveet**, Advokatfirmaet Elden DA
- **Seniorrådgiver Hilde Enger/Anne Ragnhild Meringen**, Domstoladministrasjonen

DOMMERHÅNDBOKA

Norske dommerne har i dag tilgang til svært mange oppslagsverk som Lovdata og kommentarutgaver. I tillegg ligger mye annen relevant informasjon tilgjengelig på internett.

DA har fått innspill om at det kan være ønskelig å lage en dommerhåndbok som inneholder lenker til lover, forarbeider, rundskriv og andre nyttige dokumenter tilpasset dommerens behov som et praktisk hjelpemiddel.

DA har derfor påbegynt arbeidet med en digital dommerhåndbok. En betaversjon, laget etter inspirasjon fra en tingrettsdommers egen digitale oversikt, ble presentert i mars 2012. Selve arbeidet er i startfasen, og alle dommere er invitert til å komme med innspill til hva Dommerhåndboka bør inneholde og hvordan den bør utformes.

En dommerhåndbok vil aldri kunne være helt uttømmende. I første omgang er siktemålet å favne over de problemstillingene man som oftest møter som dommer. Formålet er heller ikke å veilede om hva som er riktig svar eller riktig opptreden. Målsettingen er å gi en enkel vei for å finne fram til relevante kilder. Det arbeides også med å utvikle rettsmøteguider som vil beskrive både gangen i rettsmøtene og typiske prosessuelle problemstillinger som dukker opp. I Dommerhåndboka finner man også forslag til skjema DA har laget, som kan brukes i forbindelse med veiledning av selvprosederende parter i sivile saker.

Det arbeides med å legge til rette for det videre arbeide på Dommerhåndboka på nytt Intranett som vil bli lansert i løpet av 2013.

REKORDLAV SAKSBEHANDLINGSTID

– *I 2012 fikk vi inn 259 sivile anker over dommer, som er ny rekord. Det ble likevel avviklet hele 266 saker med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 144 dager. Det har aldri kommet inn eller vært avviklet flere sivile ankesaker, og saksbehandlingstiden har aldri har vært kortere.*

Agder lagmannsrett

NYTT REGNSKAPSPRINSIPP FOR DOMSTOLENE

DA styre vedtok 12.12.2011 å innføre ny standard kontoplan og periodisert regnskap i domstolene i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS). Innføringsdatoen er fastsatt til 1.1.2014. Domstolene anvender i dag kontantprinsippet i regnskapsføringen.

I 2012 ble arbeidet med å forberede til implementering av det nye regnskapsprinsippet igangsatt. Dette ble gjort i samarbeid med representanter fra domstolene og Direktoratet for økonomistyring (DFØ). I løpet av 2013 skal ny regnskapsløsning ferdigstilles og opplæring av domstolansatte gjennomføres.

Innføring av SRS vil gi gode løsninger som ivaretar behovene for periodisering av utgifter og aktivering av investeringer. Det periodiserte regnskapet er anerkjent og velprøvd og kan gjennom SRS gi DA og domstolene en moderne og framtidrettet regnskapsføring.

BRUKERUNDERSØKELSE NYTT INTRANETT

Dagens intranett i domstolene er utdatert, både teknisk og funksjonelt, og må fornyes. I tillegg er dagens intranett i hovedsak en informasjonskanal. Med et nytt intranett ønsker DA å skape et sted for informasjonsdeling og samarbeid, at brukerne skal få bedre tilgang til informasjon og å tilby flere funksjoner som både domstolene og DA har etterspurt. Et overordnet mål er å skape et intranett som møter brukernes ønsker og behov, og som oppleves nyttig for alle kategorier medarbeidere.

Høsten 2012 ble det gjennomført flere møter og work-shops, samt en brukerundersøkelse der alle domstolens medarbeidere fikk anledning til å delta. 924 (48 prosent) ansatte av 1915 svarte.

- Det mest nyttige er at nytt intranett er oversiktlig og godt organisert, brukervennlig, oppdatert, har god søkefunksjon, er driftssikkert og raskt.
- På spørsmål om kommunikasjon og deling var det gjennomsnittlig stor interesse for å dele faglig informasjon.
- Andre funksjoner som kunne være nyttige var å abonnere på selvalgte emner, gjøre personlige tilpassinger, finne kolleger etter arbeidsområde, spesiell kompetanse, prosjektdeltakelse o.l., samt tilgang til mest brukte sider.

Brukerundersøkelsen ga et godt grunnlag for det videre arbeidet med å utvikle og å få på plass nytt intranett. Arbeidet fortsetter i 2013.

NY JORDSKIFTELOV

Landbruks- og matdepartementets (LMD) arbeid med lovproposisjonen har pågått for fullt i 2012. DA har hatt en tett dialog med både Landbruks- og matdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet i ulike spørsmål knyttet til loven. Det er forventet at lovproposisjonen oversendes Stortinget i løpet av våren 2013.

NY LØSNING FOR INNMELDING AV MEDDOMMERE

Hvert 4. år skal kommunene rapportere inn nye meddommere til de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene. I 2012 ble dette for første gang utført digitalt, ved at det ble benyttet en portal for innrapporteringen.

MODERAT SPESIALISERING GIR EFFEKTIVITET

– Sunnmøre tingrett har i en fireårsperiode deltatt i et spesialiseringsprosjekt i regi av DA. Vår erfaring med moderat spesialisering, er at det for dommerne har gitt bedre muligheter til økt kompetanse og større effektivitet. Basert på gode erfaringer vil vi fortsette med moderat spesialisering.

Sunnmøre tingrett

INNTRØNDELAG

– Vi hadde vårt andre driftsår i 2012 og har grunn til å si oss fornøyd med året. Samlokaliseringen med Nord-Trøndelag jordskifterett har vært videreført også i 2012. Domstolene drog på felles studietur til Gedansk i 2012 og hadde stor faglig utbytte av besøk i polsk domstol og påtalemyndighet. Vi har etablert brukerutvalg hvor begge domstolene er representert med leder og en saksbehandler. I månedlige møter diskuterer vi felles utfordringer og muligheter for driften av tinghuset.

Inntrøndelag tingrett

Bruken av portalen har lettet arbeidet for kommunene, men det er vanskelig for enkelte kommuner å levere innen fristen. Ingen domstoler har måttet utsette oppnevning av nye meddommere.

Det er kommunene som er ansvarlig for å levere informasjonen om hver enkelt meddommer, og erfaringene med rapportering gjennom portalen er at kvaliteten på den kontrollerbare informasjonen blir svært god, som fødselsnummer, navn og adresse. Annen informasjon, som yrke og stilling, er det vanskelig å få god kvalitet på. Portalen fungerte ikke i 2012 for innrapportering av skjønnsmedlemmer fra fylkeskommunene. Dette vil bli løst i neste versjon av portalen, som vil gjelde for 2016. Alt vedlikehold på de nye utvalgene ble denne gangen gjort i Lovisa av domstolene, og det vurderes å videreutvikle portalen slik at kommunene selv kan utføre dette vedlikeholdet.

TEKNISK PLATTFORM

I 2012 har oppdateringen av teknisk plattform for 1. instans, 2. instans og Høyesterett vært en av hovedsatsingene på IKT-området. Jordskiftedomstolene, Finnmarks-kommisjonen og DA hadde allerede tatt i bruk den nye løsningen før dette. Oppgraderingen innebar en vesentlig kapasitetsøkning for brukerne, samtidig som programvare ble oppgradert til å være mer i samsvar med hva som blir brukt i andre virksomheter.

Brukerne har merket oppgraderingen best gjennom et nytt, oppfrisket grensesnitt, og tilgang til kontorstøtteverktøyene i Microsoft Office 2010. Dessuten er funksjo-

naliteten blitt forbedret. Ny terminalserver danner en grunnpilar som det vil bli bygget videre på, blant annet med muligheter for mobile løsninger. Videre har flere domstoler fått oppgradert sin nettverkslinje. Dette er et kontinuerlig arbeid som er viktig slik at domstolene skal kunne ta i bruk stadig flere IKT-løsninger. I forbindelse med 22. juli-saken ble det gjort en ekstra gjennomgang av infrastrukturen, og enkelte domstoler fikk lagt over sine samband til fiber, for på best mulig måte å kunne utnytte de investeringene som ble gjort.

DOMSTOLENES SAKSBEHANDLINGSSYSTEMER LOVISA

Videreutvikling av LOVISA har i 2012 omfattet en rekke funksjonelle endringer og tekniske oppgraderinger av plattformen. Samhandling har vært et fokusområde, spesielt arbeidet med digital samhandling med aktører i pågående sivile saker, samt digital innmelding av meddommere.

Videre har utviklingen vært fokusert rundt oppdatering av den tekniske plattformen, med blant annet et nytt byggesystem for applikasjonen, oppsett av en dedikert database for rapporter og statistikk, og optimalisering av rapporter. Det har i 2012 vært utført forbedringer i ulike saksflyter og maler i LOVISA. Det har også vært et kontinuerlig arbeid med feilretting.

Høyrett

Omfanget av videreutviklingen av Høyrett har økt noe i 2012. Utviklingen har vært fokusert på funksjonelle endringer som har vært nødvendige for at Høyesterett skal kunne foreta en forsvarlig saksavvikling. Utviklingen av Høyretts tekniske plattform har ikke vært prioritert i

MÅLSETTINGER INNENFOR HMS-OMRÅDET

– I 2012 har vi realisert mange av målsettingene våre innenfor HMS-området. Vi har blant annet videreført avtalen om samarbeid med lokal bedriftshelsetjeneste, inngåtte avtale med NAV om å bli IA-bedrift og dessuten videreført arbeidet med å lage intern HMS-håndbok.

Brønnøy tingrett

påvente av en felles teknisk plattform for saksbehandling i domstolene.

ARBEIDSMILJØ

– En av våre hovedprioriteringer har vært å opprettholde og videreutvikle et godt arbeidsmiljø. Vi legger vekt på raushet og oppmerksomhet overfor hverandre, bedre utstyr, trim og fruktordning, felles samlinger for saksbehandlere og dommere, samt sosiale arrangement.

Agder lagmannsrett

Administrativ saksbehandling og arkiv

Det er i 2012 klargjort et konkurransegrunnlag for å kunne inngå en avtale med én leverandør om kjøp, etablering og vedlikehold av en løsning for administrativ saksbehandling og arkivering i domstolene og DA. Den nye løsningen skal:

- Erstatte dagens dokumentlagring og arkivering i Lovisa (ePhorte)
- Erstatte DocuLive for administrativ saksbehandling i DA
- Tilby dokumentlagring, arkivering og journalføring som del av ny plattform for saksbehandling i domstolene

Anskaffelsen vil gjennomføres i 2013. Dette vil gjøre det mulig for domstolene å ta i bruk et system for administrativ saksbehandling, journal og arkiv.

NY PLATTFORM FOR SAKSBEHANDLING

Prosjektet "Ny plattform for saksbehandling" er gjennomført i 2012, og arbeidet vil bli avsluttet tidlig i 2013. Arbeidet har avdekket at det vil være hensiktsmessig å bygge en felles plattform for saksbehandling i alle domstolene på Lovisa. Plattformen vil danne grunnlag for videreutvikling av Lovisa for første- og andreinstans, og for utvikling av nye løsninger for jordskiftedomstolene og Høyesterett.

For å gi brukerne en god opplevelse er det ønskelig at den enkelte instans får egen arbeidsflate, som vil gi brukerne i hver instans en opplevelse av å ha sitt eget system. Et sett

med felles funksjoner vil utgjøre grunnplattformen. Funksjoner som ikke er domstolspesifikke, som for eksempel arkiv og kalender, vil erstattes eller suppleres med standard programvare.

UTVIKLINGSARBEID 2013

Nytt intranett

Etter gjennomført undersøkelse om Behovs- og funksjonskartlegging for Nytt intranett har prosjektet for anskaffelse av nytt intranett kommet godt i gang i 2012. Arbeidet med Nytt intranett går i 2013 over i anskaffelse, utvikling og opplæring. Valg av leverandør for utvikling og design skal besluttes, ansatte i domstolene og i DA skal få opplæring i bruk av det nye intranettet og dagens intranett skal fases ut. I løpet av 2013 skal det nye intranettet være på plass for domstolenes brukere.

PRAKSISPLAN I TINGRETTE

– I 2012 har tingretten hatt en person i praksis gjennom NAV Arbeidslivssenter. Tingretten lærer mye av å ha ulike praksiskandidater hos oss i perioder. Kandidatene avlaster saksbehandlerne i mange gjøremål og vi får tilbakemeldinger fra en "som ser oss utenfra". Dette er en positiv situasjon både for Fredrikstad tingrett og for praksiskandidaten.

Fredrikstad tingrett

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Respekt

OM VERDIEN RESPEKT HETER DET:

- Domstolene skal møte alle med respekt og vise nødvendig forståelse for den enkeltes situasjon og bakgrunn
- Domstolene skal ha en verdig ytre ramme rundt sin virksomhet

VITNESTØTTE

Per 31.12.2012 hadde 34 domstoler vitnestøtte og i 2012 etablerte følgende domstoler vitnestøtteordning:

- Haugaland tingrett
- Inntrøndelag tingrett
- Nordmøre tingrett

Ytterligere to domstoler arbeider med etablering av vitnestøtteordning med tanke på oppstart i 2013.

Antall vitnestøtter og biståtte vitner

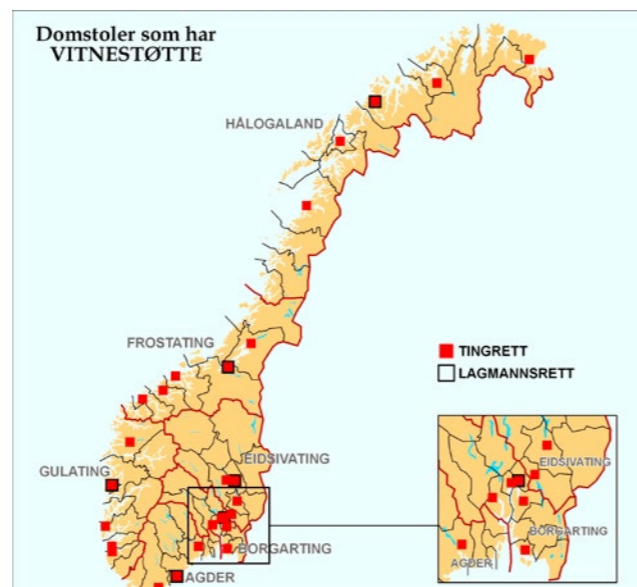
Per 31.12.2012 hadde domstolene 357 aktive vitnestøtter. Antall biståtte vitner i 2012 var 9500, en økning med 500 fra 2011.

Det ble gjennomført 13 vitnestøttekurs og 13 fagsamlinger for vitnestøtter i 2012.

I november 2012 ble det arrangert en samling i Oslo tingrett for domstoler med vitnestøtte.

Samlingen var et forum for domstolene, som jo bærer hovedansvaret for ordningen. Målgruppen for samlingen var domstollederne, slik at de med det overordnede ansvaret og beslutningsmyndighet for hver enkelt vitnestøtteordning kunne treffes for diskusjon. Dagens hovedtema var kvalitetssikring, videre organisering og utvikling av ordningen.

I den nasjonale vitneundersøkelsen som ble gjennomført i 2012 får vitnestøtteordningen gode tilbakemeldinger. Vitner som har benyttet vitnestøtte gir vitnestøtten aller best score av alle aktører, med 90 av 100 mulige poeng.

10 NYE VITNESTØTTER

– Våren 2012 gjennomførte vi rekrutteringskurs for nye vitnestøtter. Vi har til nå ti nye vitnestøtter på våre lister. I juni hadde vi samling for vitnestøtter med fokus på psykososial førstehjelp. I 2012 fikk 337 vitner bistand fra våre vitnestøtter.

Fredrikstad tingrett

IVARETAGELSE AV VITNER

Rettsstaten trenger vitner. Disse er svært viktige for rettsikkerheten. Årlig møter om lag 70 000 vitner i norske domstoler.

Domstolene og Domstoladministrasjonen (DA) har i mange år jobbet for å ivareta vitner på en bedre måte når de er til stede i domstolen. I 2012 ble det utviklet en informasjonsapplikasjon til unge vitner eller vitner uten kjennskap til rettssystemet. [Les mer om dette under Åpenhet på side 41.](#)

Dette året ble det også for første gang gjennomført en nasjonal vitneundersøkelse i norske domstoler, i samarbeid mellom domstolene og DA.

Formålet var å kartlegge hvordan vitner føler seg ivaretatt i domstolene, og å evaluere vitnestøttevirksomheten.

Undersøkelsen omfattet 34 domstoler og rettet seg mot vitner som har avgitt forklaring i straffesaker og sivile saker. Undersøkelsen besto av to deler, en kvantitativ undersøkelse og en kvalitativ del med dybdeintervju blant vitner som hadde brukt tilbudet om vitnestøtte. 800 vitner svarte på hvordan de følte seg ivaretatt da de var i domstolen som vitne, og hvordan de opplevde vitnestøtten. Vitnene ga gode innspill til forbedringer for vitnestøtteordningen og for ivaretagelse av vitner generelt.

Vitneundersøkelsen skal danne grunnlag for videre arbeid med ivaretagelse av vitner. Undersøkelsen supplerer den interne evalueringen fra 2011, og skal også brukes til kvalitetssikring og utvikling av vitnestøttevirksomheten.

SIKKERHET I DOMSTOLENE

Sikkerheshåndboka for domstolene ble formelt godkjent i mars 2012 og publisert via intranett samt distribuert i fysisk form. Mal for Sikkerhetsperm og Tiltaksperm ble sendt til alle domstolene. Flere domstoler har i løpet av høsten 2012 vært svært aktive med gjennomføring av den risikovurderingen og beredskapsplanleggingen som sikkerhetsarbeidet fordrer. Det er opprettet felles delingsområder for sikkerhetsansvarlige og øvrig sikkerhetspersonell på eget området i IKT-nettverket og delingsviljen har vist seg stor.

DA har fulgt opp håndboken med blant annet å opprette en egen sikkerhetsorganisasjon, herunder kriseledelse som skal varsles ved større sikkerhetshendelser og kriser også i domstolene.

Det har vært arbeidet med å få på plass en felles digital plattform for avviks- og krisehåndtering. Dette har ikke lyktes blant annet fordi domstolene falt utenfor den statlige rammeavtalen. Dette arbeidet fortsetter i 2013, og målet er å ha en løsning på plass innen årets utgang.

I kjølvannet av 22. juli-kommisjonens rapport har DA satt konklusjonene fra rapporten på dagsordenen. Etter kommisjonens mening handler lærdommene etter 22. juli-saken i større grad om ledelse, samhandling, kultur og holdninger – enn mangel på ressurser, behov for ny lovgivning, organisering eller store verdivalg. Dette er lærdom DA og domstolene vil ta med seg videre og dra nytte av i sitt sikkerhetsarbeid.

VITNESTØTTE OG RØDE KORS

– Vi har også i 2012 hatt god erfaring med vårt samarbeid med Røde Kors om vitnestøtter. Røde Kors har 13 vitnestøtter som til sammen var til stede i 34 saker med i alt 172 vitner. Det gjøres et svært godt frivillig arbeid gjennom denne ordningen.

Sunnmøre tingrett

Gjennomføringen av 22. juli-saken i Oslo tingrett var en viktig sikkerhetsmessig milepæl i 2012. Sikkerhetsnivået ved gjennomføringen var svært høyt. En spørreundersøkelse gjort i ettertid av Oslo tingrett viser at et høyt sikkerhetsnivå ikke er ensbetydende med en negativ opplevelse av en rettssak. Kombinert med god planlegging, imøtekommenhet, fleksibilitet og god kommunikasjon anses saken som godt gjennomført fra de fleste involverte.

LOKALER

Et sentralt element når det gjelder å møte hver enkelt aktør i retten med respekt, er at tinghusene ivaretar behovet for en verdig ramme rundt rettssaken. Det er mange og udekte behov på lokalsiden. Mange av de eldre tinghusene har behov for større arealer, blant annet flere rettssaler og en mer funksjonell planløsning. Et stort antall tinghus mangler gode ekspedisjonsløsninger, samtalerom for publikum ved fremmøteforkynning og i skiftesaker. I tillegg kommer manglende fasiliteter for å ivareta vitner. Mange tinghus mangler også sikkerhetstiltak for ansatte og brukere. Det foreligger også et betydelig etterslep på vedlikeholdssiden, og det er behov for å skifte ut gammelt teknisk utstyr i rettssalene. Utfordringen i 2013 vil fortsatt være å få realisert så mange tiltak som mulig innenfor stramme økonomiske driftsrammer. [Les mer om Domstolenes lokaler og aktivitetene i 2012 på side 21.](#)

OMBYGGING SKAPER TRYGGHET

– Det er foretatt ombygging av lokalene slik at vi har fått indre sone. Dette har ført til større trygghet blant de ansatte, og det hindrer uvedkommende å komme inn i kontordelen av lokalene.

Hammerfest tingrett

GODE LOKALER

– I 2012 har vi hatt gleden av å ha både Justiskomiteen og Høyesterett på besøk. Begge tilkjennegav tilfredshet med det nye tinghuset.

Inntrøndelag tingrett

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Integritet

OM VERDIEN INTEGRITET HETER DET:

- Arbeidet i domstolene skal utføres med integritet og redelighet

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere (TU) er et frittstående og uavhengig disiplinærorgan. Ordningen omfatter alle fagdommere i tingrettene, lagmannsrettene, Høyesterett og jordskiftedommerne. Også midlertidige dommere, dommerfullmektiger og jordskiftedommerfullmektiger omfattes av ordningen.

TU består av fem medlemmer med personlige varamedlemmer: To dommere ved de alminnelige domstolene, en jordskiftedommer (som tiltrer når det blir behandlet en sak fra jordskiftedomstolene), to representanter for allmennheten og en advokat. Medlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd. Sekretariatet for TU er lokalisert i Domstoladministrasjonen (DA).

TU kan etter klage eller på eget initiativ vedta disiplinærtiltak dersom en dommer går ut over de pliktene stillingen medfører, eller opptrer i strid med god dommerskikk. Det er to former for disiplinærtiltak; advarsel og kritikk.

Utvalget har i 2012 hatt følgende sammensetning:

- **Tingrettsdommer Unni Sandbukt**, Nord-Troms tingrett, leder
- **Personlig varamedlem: Ina Elisabeth Strømstad**, Oslo tingrett
- **Lagdommer Randi Grøndalen**, Frostating lagmannsrett

- **Personlig varamedlem: Lagdommer Rune Jensen**, Agder lagmannsrett
- **Rektor og enhetsleder Bjørg Tørresdal**, Levanger Kommune
- **Personlig varamedlem: Fisker og styrmann Eva Toril Strand**, Averøy
- **Professor Svein J. Magnussen**, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo
- **Personlig varamedlem: Regiondirektør Gerd Ingunn Opdal**, Etne
- **Advokat Jeppe Normann**, Vetre
- **Personlig varamedlem Bjørn Hübert Senum**, Kristiansand
- **Jordskifterettsleder Trond Berge**, Sør-Rogaland jordskifterett
- **Personlig varamedlem: Vidar Bergtun**, Nord- og Midthordland jordskifterett

Klagesaker i 2012

I 2012 mottok TU 113 klagesaker. Av disse var 13 klager rettet mot dommere i jordskiftedomstolene. Det ble truffet i alt 139 vedtak i 2012, hvorav 102 vedtak ble truffet av utvalgets leder eller annet medlem etter delegering. 39 vedtak ble truffet av et samlet utvalg. 65 klager ble realitetsbehandlet i 2012. Samtlige klager gjaldt forhold i tjenesten: 63 klager gjaldt dommeratferd og 4 klager gjaldt saksbehandling. En og samme klage kan gjelde flere forhold.

Det ble gitt disiplinærreaksjon i 4 tilfeller, to i form av kritikk og to i form av advarsel. Alle av sakene gjaldt dommeratferd. TU gjennomførte 6 ordinære møter i 2012.

Les mer om Tilsynsutvalget for dommere på www.domstol.no/tilsynsutvalget

INNSTILLINGSRÅDET FOR DOMMERE

Innstillingsrådet for dommere er et frittstående organ på syv personer, oppnevnt av Kongen i statsråd, jf. domstoloven § 55a.

Innstillingsrådet for dommere skal medvirke til at dommere blir utnevnt på bakgrunn av faglig kompetanse og personlige egenskaper, i forhold til domstolens behov og domstolovens formelle krav. DA deltar i Innstillingsrådet sine møter og intervju, og er sekretariatet for utlysningen av ledige stillinger og administrasjonen av søkermassen. DA ivaretar arbeidsgiverfunksjonen i rekrutteringsprosessen, og er dessuten kontaktpunkt mellom Innstillingsrådet for dommere og Justisdepartementet.

Innstillingsrådet for dommere mottok i 2012 i alt 540 søknader (inkludert søknader til konstitusjoner) og gjennomførte 246 intervjuer. I tillegg var det søknadsbehandling og intervjuer til konstitusjoner av ekstraordinære lagdommere.

I 2012 ble det utnevnt 19 domstolledere (13 i de alminnelige domstolene og 6 i jordskiftedomstolene) og 41 dommere (ingen i Høyesterett, fire i andreinstans, 27 i førsteinstans og ti i jordskiftedomstolene). I tillegg kommer 14 konstituerte dommere (åtte i førsteinstans, fem i andreinstans og en i jordskiftedomstolene).

Av dommere som ble utnevnt til de alminnelige domstolene i 2012 var det en kvinneandel på 52 prosent. Gjennomsnittsalder ved utnevnelse til de alminnelige domstolene var 46 år i 2012. Kvinneandelen blant de utnevnte i jordskiftedomstolene var i 2012 på 19 prosent. For jordskiftedomstolen var gjennomsnittsalderen ved utnevnelse 47 år.

Les mer om Innstillingsrådet for dommere på www.domstol.no/innstillingsradet

Innstillingsrådet for dommere hadde i 2012 følgende medlemmer og varamedlemmer:			
Medlem	Sorenskriver Yngve Svendsen (leder)	Kristiansand	01.11.10 – 31.10.14
Personlig varamedlem	Tingrettsdommer Maren-Elisabet Nilsen-Nygaard	Bodø	01.01.12 – 31.12.16
Medlem	Avd.leder/tingrettsdommer Ellen Meinich Martens	Oslo	01.11.10 – 31.10.14
Personlig varamedlem	Sorenskriver Odd A. Bartnes	Steinkjer	01.09.05 – 31.08.13
Medlem	Direktør Anne Pauline Jensen (nestleder)	Oslo	01.11.06 – 31.10.14
Personlig varamedlem	Personaldir. Eli Glambek	Bergen	01.11.10 – 31.10.14
Medlem	Pensjonist Paul Chr. Dahlø	Finnsnes	01.11.10 – 31.10.14
Personlig varamedlem	Seniorrådgiver Randi Øverland	Kristiansand	04.11.11 – 03.11.15
Medlem	Sorenskriver Hilda Gerd Kolbjørnsen	Trondheim	01.11.09 – 31.10.12
Medlem	Lagdommer Tonje Fisknes	Tromsø	01.11.12 – 31.10.16
Personlig varamedlem	Lagdommer Knut Røstum	Heimdal	01.11.09 – 31.10.12
Personlig varamedlem	Lagdommer Jarle Golten Smørdal	Bergen	01.11.12 – 31.10.16
Medlem	Advokat Bjørn Harald Borg	Fredrikstad	01.11.09 – 31.10.12
Personlig varamedlem	Advokat Olav Eriksen	Finnsnes	01.09.05 – 31.08.13
Medlem	Studiedirektør Bjørn Goksøyr	Porsgrunn	01.11.09 – 31.10.16
Personlig varamedlem	IT-sjef Øystein Lorentzen	Bodø	25.03.11 – 24.03.15
Medlem	Jordskifterettsleder Ivar Øygard	Lillehammer	01.01.10 – 31.12.13
Personlig varamedlem	Jordskiftedommer Liv Grimsmo	Surna	01.01.06 – 31.12.13
Medlem	Forsker Solfrid Mykland	Hjellestad	01.01.06 – 31.12.13
Medlem	Arealplanlegger Irene Runningen	Trysil	01.11.12 – 31.10.16
Personlig varamedlem	Rådgiver Annlaug Kjelstad	Florø	01.01.06 – 31.12.13

SIDEGJØREMÅLSREGISTERET FOR DOMMERE

Sidegjøremål er i domstoloven definert til å være medlemskap, verv eller andre engasjementer i eller for foretak, organisasjoner, foreninger eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune.

Bestemmelsene omfatter faste og midlertidige dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, jordskifteoverrettene og jordskifterettene, også dommerfullmektiger og avdelingsingeniører med allment løyve.

Det må søkes om godkjenning for sidegjøremål i følgende tilfelle

- som kan medføre at dommeren mer enn leilighetsvis kan bli inhabil
- som kan medføre at arbeidet i dommerstillingen hemmes eller sinkes

Det må også søkes om godkjenning ved

- deltakelse i kollegiale forvaltningsorgan hvor det er sannsynlig at avgjørelsen kan bli brakt inn for domstolene til overprøving
- deltakelse i offentlig eller privat næringsvirksomhet
- deltakelse i gransking
- deltakelse i privat tvisteløsningsnemnder
- oppnevning som medlem av voldgiftsrett

Unntatt fra godkjenning er

- valg eller oppnevning som blir gjort av Stortinget eller av Kongen i statsråd
- valg som stortingsrepresentant, som medlem av Sametinget eller som medlem av folkevalgte organ i kommune eller fylkeskommune
- verv i registrert politisk parti

Den enkelte dommer plikter selv å sende inn opplysninger.

Med unntak av verv i offentlig eller privat næringsvirksomhet eller deltakelse i gransking, har domstolleder delegert myndighet til å godkjenne alle typer sidegjøremål. Høyesterettsjustitiarius har etter loven myndighet til å godkjenne alle typer sidegjøremål for dommere i Høyesterett.

Les mer om og søk i sidegjøremålsregisteret under Åpenhet på www.domstol.no/Domstoladministrasjonen.

INFORMASJONSSIKKERHET

Det er utarbeidet et styringssystem for informasjonssikkerhet i domstolene. Systemet legger føringer for hvordan arbeidet med informasjonssikkerhet skal organiseres og hvilke krav som skal legges til grunn for domstolenes behandling av beskyttelsesverdig informasjon.

Jevnlig revisjon og egenkontroll er forutsetninger for oppfølging av sikkerhetsarbeidet. I 2012 er det blant annet gjennomført inntrengningstester og revisjon av informasjonssikkerheten hos IKT driftsleverandør, og det vil være gjenstand for oppfølging i 2013.

Domstoladministrasjonen ønsker at den enkelte medarbeider i domstolene har tilstrekkelig kunnskap om informasjonssikkerhet til å kunne oppdage trusler og bidra til å beskytte informasjonen som behandles. Til dette arbeidet har DA inngått avtale om E-læring med Junglemap AS. E-læringen om informasjonssikkerhet, korte leksjoner om aktuelle tema som formidles på e-post til den enkelte, vil være tilgjengelig for domstolene våren 2013.

ÅRSSTATISTIKK 2012

Se statistikk for saksbehandlingen i domstolene på aarsmelding.domstol.no

Domstolene skal være uavhengige. De skal sikre og fremme rettsikkerheten og verne om rettsamfunnet. Domstolene skal til enhver tid ha høy tillit i samfunnet.

Besøksadresse:
Domstoladministrasjonen
Dronningens gate 2
7011 Trondheim

Postadresse:
Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Sluppen
7485 Trondheim

Telefon: +47 73 56 70 00
Faks: +47 73 56 70 01
E-post: postmottak@domstoladministrasjonen.no

www.domstol.no
www.jordskifte.no

